

DENİZ HUKUKU VE 200 DENİZ MİLİNİN ÖTESİNDEKİ KITA SAHANLIĞININ SINIRLANDIRILMASI PROBLEMİ

THE LAW OF THE SEA AND THE PROBLEM OF DELIMITATION OF THE CONTINENTAL SHELF BEYOND 200 NAUTICAL MILES

Berkant AKKUŞ*

Özet: Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi ışığında uluslararası mahkemelerin kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesinde sınırlandırılması ile ilgili tutarlı bir yaklaşımı bulunmamaktadır. Bu makale, kıyı devletlerinin Birleşmiş Milletler Kıta Sahanelerini Sınırlama Komisyonu'nun, uluslararası mahkeme ve hakemlerin bu konudaki rolüne özel bir vurgu yaparak, 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığının belirlenmesi konusunda eşit uzaklık, ilgili durumlar, doğal uzantı, hakça ilkeler sınırlandırma yöntemlerini değerlendirmektedir. Makalede ulaşılan sonuç, kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesinde sınırlandırılması, 200 deniz mili içindeki tek deniz sınırlandırmasından esasen farklıdır olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deniz Alanlarının Sınırlandırılması, Deniz Hukuku, 200 Deniz Mili Ötesi Kıta Sahaneleri, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi

Abstract: In light of the United Nations Convention on the Law of the Sea, international courts do not have a consistent approach to the delimitation of the continental shelf beyond 200 nautical miles. This article evaluates the equidistance, relevant circumstances, natural prolongation, and equitable principles delimitation methods for the delimitation of the continental shelf beyond 200 nautical miles, with a special emphasis on the role of coastal states, the Commission on the Limits of the Continental Shelf, and international courts and arbitrators. The conclusion reached in the article is that the delimitation of the continental shelf beyond 200 nautical miles is essentially different from the single maritime delimitation within 200 nautical miles.

Keywords: Delimitation of Maritime Areas, Law of the Sea, Continental Shelf Beyond 200 Nautical Miles, International Tribunal for the Law of the Sea

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi, berkantakkus91@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6652-2512, Makalenin Gönderim Tarihi: 09.08.2023, Kabul Tarihi: 01.12.2023

GİRİŞ

Deniz hukukunda deniz alanlarının sınırlandırılması konusunda uygulanacak evrensel anlamda kabul edilen kuralları tespit etmek oldukça zordur.¹ Devletler arasında kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesinde sınırlandırılması sorunu, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi tarafından değerlendirilmiştir.² Bu doğrultuda, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin (BMDHS) 76. maddesinin 8. paragrafı³ uyarınca kıta sahanlığının dış sınırları her bir tarafça belirlenene kadar veya en azından Birleşmiş Milletler Kıta Sahanelerini Sınırlandırma Komisyonu'nun her bir tarafa başvuruları hakkında tavsiyelerde bulunmasına ve her bir tarafın tavsiyelere tepkisini değerlendirme fırsatına sahip olmasına kadar, uluslararası bir mahkemenin kıta sahanlığını 200 deniz milinin ötesinde sınırlandırmak için yargı yetkisini kullanmaktan kaçınması gerekip gerekmediği belirlenmelidir.⁴

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, Uluslararası Adalet Divanı (UAD) ve BMDHS Ek VII kapsamında oluşturulan Hakemlik Mahkemeleri kararlarında kabul edilebilirlik sorusuna olumlu cevap verme eğiliminde olmuşlardır. Bu organlar, BMDHS'nin 83. maddesi uyarınca kıta sahanlığının sınırlandırılması ile aynı sözleşmenin 76. maddesi uyarınca dış sınırlarının belirlenmesi arasında açık bir ayırım olduğunu vurgulamışlardır.⁵ Uluslararası mahkemelerin kararları doğrultusunda

¹ Yusuf Aksar, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk-II*, Seçkin Yayınları, İstanbul 2021, s. 67.

² Bu konuda ayrıntılı bir çalışma için Ali İbrahim Akkutay, *200 Deniz Milinin Ötesindeki Kıta Sahaneleri*, Adalet Yayınları Ankara 2018; *Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire)*, Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, paras. 492-495.

³ BMDHS 76(8) - "Kıta sahanlığı, karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz milinin ötesine uzandığı durumlarda, sahildevlet devlet kıta sahanlığının sınırları hakkındaki bilgileri II. Ek'e göre hakkaniyete uygun bir coğrafi temsil esasına göre kurulmuş bulunan Kıta Sahaneleri Sınırları Komisyonu'na bildirecektir. Komisyon sahildevletlere kıta sahanlıklarının dış sınırlarının tespitine ilişkin konularda tavsiyelerde bulunacaktır. Sahildevlet devlet tarafından bu tavsiyeler esas alınarak tespit edilen sınırlar kesin ve bağlayıcı olacaktır." *United Nations Convention on the Law of the Sea*, opened for signature on 10 December 1982, entered into force on 16 November 1994, 1833 U.N.T.S. 397.

⁴ *Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)*, ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 369.

⁵ *Question of the Delimitation of the Continental Shelf between Nicaragua and Colombia beyond 200 Nautical Miles from the Nicaraguan Coast (Nicaragua v. Co-*

da, Birleşmiş Milletler Kıta Sahanelığını Sınırlandırma Komisyonu'nun ve Mahkeme'nin işlevleri birbirinden tamamen farklıdır.⁶ Birleşmiş Milletler Kıta Sahanelığını Sınırlandırma Komisyonu'nun rolü sınırlandırma meselelerini çözümlenmek değil sadece kıta sahanlığının dış sınırlarının belirlenmesidir.⁷

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi 2012 tarihli *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda, uluslararası mahkemelerin ve Hakemlik Mahkemeleri'nin kıta sahanlığının sınırlandırılmasına ilişkin yargı yetkilerini kullanmalarının, Birleşmiş Milletler Kıta Sahanelığını Sınırlandırma Komisyonu'nun kıta sahanlığının dış sınırlarının belirlenmesine ilişkin konulardaki işlevlerini yerine getirmesine hanel getirmediğini ve bir deniz bölgesinin belirlenmiş dış sınırlarının bulunmamasının, bu bölgenin sınırlandırılmasını engellemediğini belirtmiştir.⁸

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin gerekçesini hatırlatarak, 2014 tarihli *Bangladeş-Hindistan Davası*'ndaki Ek VII Hakemlik Mahkemesi, kıta sahanlığının dış sınırları belirlenmeden önce 200 deniz milinin ötesinde gerçekleştirilecek sınırlandırılma konusunda karar verme yetkisini kullanmaktan kaçınması için hiçbir gerekçe görmemiştir.⁹

Uluslararası Adalet Divanı, 2016 tarihli *Nikaragua-Kolombiya Davası*'nda (Ön İtirazlar) kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesinde sınırlandırılmasının Birleşmiş Milletler Kıta Sahanelığını Sınırlandırma Komisyonu'nun bir tavsiye kararından bağımsız olarak gerçekleştirebileceğini değerlendirmiştir. Bu nedenle, BMDHS'ye taraf bir Devletin Divan'dan başka bir Devlet ile bu tür bir sınırlandırma konusunda bir uyuşmazlığı çözmelerini talep edebilmesi için yerine getirmesi ge-

lombia), Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 2016, s. 100, para. 112.; Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 367.

⁶ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, paras. 493.

⁷ Oystein Jensen, *The Commission on the Limits of the Continental Shelf Law and Legitimacy*, Brill, The Hague 2014, s. 48.

⁸ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 370.

⁹ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 76.

reken bir ön koşul bulunmamaktadır.¹⁰ Uluslararası Adalet Divanı bu görüşünü 2017 tarihli *Somali-Kenya Davası*'nda (Ön İtirazlar) da tekrarlamıştır.¹¹ Kabul edilebilirlik sorunu hakkındaki tartışmalar bu kararlarla sona ermemiştir.¹²

Bu makalenin amacı, konuyu ilerletmek ve meselenin esaslı yönüne, yani kıta sahanlığının 200 deniz mili ötesinde sınırlandırılması yöntemine odaklanmaktır.

Kıta sahanlığının 200 deniz mili ötesinde sınırlandırılması görevini üstlenen ilk dava 2002 tarihli *Newfoundland ve Labrador-Nova Scotia* olmuştur.¹³ Ancak bu dava ulusal düzeyde kalmıştır ve davanın uluslararası etkisi bulunmamaktadır.¹⁴ Kıta sahanlığının 200 deniz mili ötesinde sınırlandırılmasının gündeme geldiği ilk uluslararası dava, Fransa'nın Hakemlik Mahkemesi'nden kıta sahanlığını 200 deniz mili ötesinde sınırlandırmasını talep ettiği, ancak Hakemlik Mahkemesi'nin yalnızca 200 deniz miline kadar uzanan bir sınırlandırma yapmaya yetkili olduğu gerekçesiyle talebi reddettiği 1992 tarihli *St. Pierre ve Miquelon Davası* (Kanada-Fransa) olmuştur.¹⁵

¹⁰ Xuexia Liao, *The Continental Shelf Delimitation Beyond 200 Nautical Miles Towards A Common Approach to Maritime Boundary-Making*, Cambridge University Press, Cambridge 2021, s. 173; Question of the Delimitation of the Continental Shelf between Nicaragua and Colombia beyond 200 Nautical Miles from the Nicaraguan Coast (Nicaragua v. Colombia), Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 2016, s. 100, para. 114.

¹¹ Maritime Delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 2017, s. 3, paras. 67, 94.

¹² Massimo Lando, "Delimiting the Continental Shelf Beyond 200 Nautical Miles at the International Court of Justice: The Nicaragua v. Colombia Cases", *Chinese Journal of International Law*, Cambridge 2017, C.16, S. 2, s. 152; Giovanni Vega-Barbosa, "The Admissibility of Outer Continental Shelf Delimitation Claims Before the ICJ Absent a Recommendation by the CLCS", *Ocean Development & International Law*, Oxfordshire 2018, C. 49, S. 2, ss. 103-117.

¹³ Arbitration between Newfoundland and Labrador and Nova Scotia Concerning Portions of the Limits of Their Offshore Areas as Defined in the Canada-Nova Scotia Offshore Petroleum Resources Accord Implementation Act and the Canada-Newfoundland Atlantic Accord Implementation Act, Award of the Tribunal in the Second Phase, 26 March 2002, 128 I.L.R. (2002), s. 504, para. 5.18.

¹⁴ Coalter Lathrop, "Newfoundland and Labrador-Nova Scotia: The Latest International Maritime Boundary", *Ocean Development & International Law*, Oxfordshire 2003, C. 34, S. 1, s. 85.

¹⁵ Delimitation of the Maritime Areas between Canada and France (St. Pierre and Miquelon), Award of 10 June 1992, 31 I.L.M. 1145 (1992), paras. 75-82.

Ek VII Hakemlik Mahkemesi, 2006 tarihli *Barbados-Trinidad ve Tobago Davası*'nda, yargı yetkisinin 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılmasını da kapsadığını tespit etmiştir.¹⁶ Ancak Hakemlik Mahkemesi 200 deniz milinin ötesindeki sınırı belirlemediği. Hakemlik Mahkemesi'nin vurguladığı nokta, Barbados ile Trinidad ve Tobago arasında 200 deniz mili ötesinde tek bir deniz sınırı olmadığı şeklindedir.¹⁷ 2007 tarihli *Guyana-Surinam Davası*'nda taraflar, BMDHS'nin 76(4) maddesi kapsamındaki haklarını saklı tutmalarına rağmen, Hakemlik Mahkemesi'nden 200 deniz milinin ötesindeki deniz alanlarını sınırlandırmasını talep etmemişlerdir.¹⁸

Nikaragua-Honduras Davası'nda Uluslararası Adalet Divanı, taraflar arasındaki deniz sınırını kesin bir son nokta belirtmeden sınırlandırmıştır. Divan, hiçbir durumda sınırın yorumlanamayacağını açıkça belirtmiştir. Divan'ın görüşüne göre, 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığı haklarına ilişkin her türlü iddia BMDHS'nin 76. maddesine uygun olmalı ve Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu tarafından incelenmelidir.¹⁹ Uluslararası Adalet Divanı bu görüşünü 2012 tarihli *Nikaragua-Kolombiya Davası*'nda tekrar teyit etmiştir. Divan Nikaragua'nın 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığı ile Kolombiya'nın anakara kıyısından ölçülen 200 deniz millik kıta sahanlığı arasında bir kıta sahanlığı sınırı belirlenmesi talebini ise reddetmiştir.

Uluslararası Adalet Divanı, Nikaragua'nın Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu'na sadece ön bilgi sunduğunu ve bunun resmi bir başvuru için gerekli şartları karşılamadığını vurgulamıştır. Nikaragua'nın mevcut yargılamalarda Kolombiya'nın 200 deniz mili hakkıyla çakışacak kadar uzanan bir kıta marjına sahip olduğunu kanıtlamadığı için, Divan Nikaragua'nın talep ettiği kıta sa-

¹⁶ Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago (Barbados v. Trinidad and Tobago), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 11 April 2006, para. 217.

¹⁷ Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago (Barbados v. Trinidad and Tobago), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 11 April 2006, para. 368.

¹⁸ Arbitration between Guyana and Suriname (Guyana v. Suriname), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, Award of 17 September 2007, pca-cpa.org/en/cases, para. 353.

¹⁹ Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras), Judgment, I.C.J. Reports 2007, s. 659, para. 319.

hanlığı sınırını belirleyecek konumda olmadığı sonucuna ulaşmıştır.²⁰ Kararın verilmesinin ardından Nikaragua, Birleşmiş Milletler Kıta Sahanlığını Sınırlandırma Komisyonu'na başvuruda bulunarak, Uluslararası Adalet Divanı'ndan bir yandan 200 deniz mili sınırının ötesindeki Nikaragua kıta sahanlığı ile diğer yandan Kolombiya kıta sahanlığı arasındaki sınırın belirlenmesini bir kez daha talep etmiştir.²¹

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi tarafından 2012 yılında karara bağlanan *Bangladeş-Myanmar Davası*, kıta sahanlığını 200 deniz milinin ötesinde sınırlandırmayı taahhüt eden ilk uluslararası karardır. Kıta sahanlığını 200 deniz milinin ötesinde sınırlandıran iki uluslararası yargı kararı daha bulunmaktadır. Bu kararlar: Ek VII Hakemlik Mahkemesi nezdindeki 2014 tarihli *Bangladeş-Hindistan Davası*²² ve Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Özel Daire nezdindeki 2017 tarihli *Gana-Fildişi Sahili Davası*'dır.²³

Uluslararası Adalet Divanı'nın deniz sınırlandırmasına ilişkin son kararı olan 2018 tarihli *Kosta Rika-Nikaragua Davası* üzerinde durulmayı hak etmektedir. Taraflar, Uluslararası Adalet Divanı'ndan Karayip Denizi ve Pasifik Okyanusu'nda birbirlerine ait tüm deniz alanları arasındaki deniz sınırlarının tam rotasını belirlemesini talep etmiştir.²⁴ Kosta Rika 2009 yılında Pasifik Okyanusu'ndaki kıta sahanlığı ile ilgili olarak Birleşmiş Milletler Kıta Sahanlığını Sınırlandırma Komisyonu'na ön bilgi sunmuş, Nikaragua ise 2013 yılında Karayip Denizi'ndeki kıta sahanlığı ile ilgili olarak başvuru yapmıştır.²⁵

²⁰ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, s. 624, paras. 126-129.

²¹ Question of the Delimitation of the Continental Shelf between Nicaragua and Colombia beyond 200 Nautical Miles from the Nicaraguan Coast (Nicaragua v. Colombia), Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 2016, Application Instituting Proceedings, 16 September 2013, paras. 2, 12.

²² Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 80.

²³ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, paras. 492-495.

²⁴ Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, para. 41.

²⁵ The Minister of Foreign Affairs of Nicaragua to the Secretary-General of the United Nations, 25 March 2010. Belgelere ilgili internet adresinden ulaşılabilir: www.un.org/Depts/los/clcs_new/commission_preliminary.htm.

Ancak taraflar Uluslararası Adalet Divanı'nı kıta sahanlığını 200 deniz milinin ötesinde sınırlandırmaya davet etmemişlerdir. Deniz sınırlarına ilişkin nihai başvurularında, her bir taraf önerdiği sınır için koordinatlarıyla birlikte uç noktalar belirlemiştir. Karayip Denizi'ndeki sınırlandırma söz konusu olduğunda, Kosta Rika'nın önerdiği sınırın son noktası 200 deniz millik sınırıyla kesişirken, Nikaragua'nın önerdiği sınırın son noktası Kosta Rika'nınkinden daha karaya doğruydu.²⁶ Uluslararası Adalet Divanı kararında, Pasifik Okyanusu'ndaki sınırlandırma hattının son noktasının tarafların 200 deniz millik sınırlarının kesişme noktası olduğunu tespit etmiştir.²⁷ Ancak Uluslararası Adalet Divanı, Karayip Denizi'ndeki sınırlandırma hattının bitiş noktasını belirlememiştir. Divan tarafından sadece sınırlandırma hattındaki V noktası olarak kabul edilen son dönüş noktasından itibaren düzeltilmiş hattın, 7749'08 istikamet açısından başlayarak jeodezik hat boyunca devam ettiği tespit edilmiştir.²⁸

Nicaragua-Honduras Davası kararından farklı olarak Uluslararası Adalet Divanı, sınırlandırma hattının üçüncü Devletlerin haklarının etkilenebileceği alana ulaşana kadar istikamet açısı boyunca devam etmesi gerektiğini veya hattın 200 deniz milinden fazla uzanacak şekilde yorumlanmaması gerektiğini belirtmemiştir.²⁹ Kararın 11 numaralı kroki haritası, sınırlandırma hattının devamının 1976 tarihli Panama-Kolombiya andlaşma sınırının batıdaki basamak benzeri bölümleri (K-L bölümü) ile kesişeceğini göstermektedir.³⁰ Kosta Rika'nın 200 deniz millik sınırı ile Panama-Kolombiya sınır hattı arasındaki ilişki

²⁶ Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, para. 41.

²⁷ Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, para. 201.

²⁸ Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, para. 158.

²⁹ Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras), Judgment, I.C.J. Reports 2007, para. 320.

³⁰ Jonathan Charney/Lewis Alexander, *International Maritime Boundaries*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden 1993, s. 527; Treaty on the Delimitation of Marine and Submarine Areas and Related Matters between the Republic of Panama and the Republic of Colombia, signed on 20 November 1976 and came into force on 30 November 1977, 1074 U.N.T.S. 217.

ışığında, sınırlandırma hattı Kosta Rika'nın 200 deniz mili sınırını geçmeyecektir.³¹ Ancak Uluslararası Adalet Divanı, 1976 tarihli Panama-Kolombiya Andlaşması'nın üçüncü devletleri ilgilendirdiğini ve bu antlaşmanın taraflar arasındaki sınırlandırmaya ilişkin olarak değerlendirilemeyeceğini gözlemlemiştir.³²

Uluslararası Adalet Divanı'nın *Kosta Rika-Nikaragua Davası*'ndaki alışılmadık yaklaşımı, Karayip Denizi'ndeki sınırlandırma hattının tarafların esas hatları doğrultusunda 200 deniz milinden daha fazla uzanıp uzanmadığı konusunda bazı karışıklıklara neden olmuştur. Öte yandan Uluslararası Adalet Divanı, davada 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılması konusunu özel olarak ele almamıştır. Buna ek olarak, Uluslararası Adalet Divanı Karayip Denizi'ndeki ilgili alanın tanımlanmasında Kosta Rika'nın görüşünü benimsemiştir.³³ Kosta Rika'ya göre, ilgili alan her iki tarafın kıyılarından 200 deniz mili içerisindeki alanları kapsamaktadır, çünkü çakışan hakların alanı 200 deniz milinin ötesine uzanmamaktadır.³⁴ Nikaragua'ya göre, Kosta Rika'nın pozisyonu, Karayip Denizi'nde taraflar arasındaki sınırlandırma için Nikaragua'nın 200 deniz milinin ötesinde bir kıta sahanlığı hakkının dikkate alınmasının gerekli olmadığı anlamına gelmektedir.³⁵ Bu bilgiler doğrultusunda, *Kosta Rika-Nikaragua Davası*, 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılmasını içeren bir dava olarak görülmemektedir.

Bu makale, üç kilit davadaki sınırlandırma işlemlerini kronolojik olarak özetleyecektir ve ardından sınırlandırma yöntemi konusuna odaklanarak Mahkemelerin 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığı

³¹ Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, Counter-Memorial of Nicaragua, s. 99.

³² Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, para. 134.

³³ Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, para. 164.

³⁴ Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, Memorial of Costa Rica, Volume I, para. 4.12.

³⁵ Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, Counter-Memorial of Nicaragua, para. 3.70.

için sınırlama yönteminin, 200 deniz mili içindekinden farklı olmaması gerektiği şeklindeki yaklaşıma yönelik eleştiriler ve öneriler sunacaktır.

I. YARGI KARARLARI

A. Bangladeş-Myanmar Davası

Davadaki sınırlandırma işlemi birbirini izleyen dört bölümden oluşmaktadır: Karasularının sınırlandırılması; münhasır ekonomik bölgenin ve kıta sahanlığının 200 deniz mili içinde sınırlandırılması, kıta sahanlığının 200 deniz ötesinde sınırlandırılması ve orantılılık testi. Münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığının 200 deniz mili içinde sınırlandırılması için her iki taraf da Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nden kıta sahanlığını kapsayan sular, deniz yatağı ve toprak altı için tek bir deniz sınırı çizmesini talep etmiştir.³⁶ Sınırlandırma yöntemi konusunda anlaşmaya varılamamıştır. Myanmar eşit uzaklık yöntemini savunurken, Bangladeş açığortay yöntemini önermiş ve Bengal Körfezi'nin kuzeyindeki içbükey kıyılar nedeniyle eşit uzaklık yönteminin hakkaniyetli bir sonuç vermeyeceğini savunmuştur.³⁷ Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, tek sınırlandırma için uygulanacak uygun yöntemin eşit uzaklık/ilgili durum yöntemi olduğunu belirtmiştir.³⁸

Geçici bir eşit uzaklık çizgisi çizen Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, Bangladeş kıyılarının içbükey olmasının, eşit uzaklık çizgisinin Bangladeş'in içbükey kıyısı üzerindeki kesme etkisini azaltmak için, geçici çizgide bir ayarlama yapılmasını gerektiren ilgili bir durum olduğuna karar vermiştir.³⁹

³⁶ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 179.

³⁷ Abdullah Faruque, "Judgment in Maritime Boundary Dispute between Bangladesh and Myanmar: Significance and Implications under International Law", *Asian Yearbook of International Law*, Pohang 2016, C.18, S.1, s. 79; Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 208.

³⁸ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 239.

³⁹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 297.

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, 11. noktadan itibaren, 200 deniz mili içindeki münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı için sınırlandırma çizgisinin 215 istikamet açısından (azimuttan) başlayarak Bangladeş'in 200 deniz mili sınırına ulaşana kadar jeodezik bir çizgi olarak devam etmesi gerektiğine karar vermiştir.⁴⁰ Bu yaklaşım kıta sahanlığını 200 deniz mili ötesinde sınırlandırma için bir başlangıç noktasıdır. Taraflar, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin kıta sahanlığını 200 deniz milinin ötesinde sınırlandırması gerekip gerekmediği konusunda karşıt pozisyonlar almışlardır. Buna ek olarak, her iki taraf da 200 deniz milinin ötesinde kıta sahanlığı iddiasında bulunmuş olsa da, taraflardan her biri diğerinin dış kıta sahanlığı hakkını reddetmiştir.⁴¹ Myanmar'a göre, Bangladeş'in kıta sahanlığı 200 deniz milinin ötesine geçemez, çünkü sınır çizgisi Bangladeş'ten itibaren 200 deniz mili sınırına ulaşmadan sona erecektir ve dolayısıyla kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesine sınırlandırılması sorunu gündeme gelmemelidir.⁴² Öte yandan Bangladeş, Myanmar'ın 200 deniz milinin ötesinde bir kıta sahanlığına hakkı olmadığını, çünkü Myanmar'ın kara kütlesi ile deniz tabanı arasında 200 deniz milinin ötesinde doğal bir uzantı olmadığını ve tarafların kıta sahanlıklarını ayıran deniz sınırının, Myanmar'ın normal esas hat çizgilerinden 1986'da sınırlandırılan Hindistan-Myanmar sınırının batı uç noktasına çok yakın bir noktaya çizilen 200 deniz mili sınırının hatlarını takip etmesi gerektiğini savunmuştur.⁴³

Dolayısıyla taraflara göre, 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığı söz konusu olduğunda çakışan haklar bulunmamaktadır.⁴⁴ Bu argümanlar Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi tarafından kabul edilmemiştir. Myanmar'ın argümanına ilişkin olarak Uluslararası De-

⁴⁰ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 340.

⁴¹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 400.

⁴² Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 423.

⁴³ Agreement between the Socialist Republic of the Union of Burma and the Republic of India on the Delimitation of the Maritime Boundary in the Andaman Sea, in the Coco Channel and in the Bay of Bengal, signed on 23 December 1986 and entered into force on 14 September 1987, 1484 U.N.T.S. 163, art. II; Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 404.

⁴⁴ Separate Opinion of Judge Ndiaye, para. 69.

niz Hukuku Mahkemesi, Myanmar'ın inşa ettiği tek sınırlandırma hat-tının 200 deniz mili sınırına ulaştığını gözlemlemiştir.⁴⁵ Bangladeş'in argümanı ile ilgili olarak Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, do-ğal uzantının bir kıyı Devletinin 200 deniz milinin ötesinde bir kıta sahanlığına hak kazanması için yerine getirmesi gereken ayrı ve ba-ğımsız bir kriter teşkil etmediğini değerlendirmiştir.⁴⁶

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi yargı yetkisini kullanma-nın uygun olup olmadığını ve tarafların ihtilafli bölgede 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığı üzerinde çakışan haklara sahip olup olmadığını tartıştıktan sonra, 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığı için sınır be-lirlemeye başlamıştır. Sınırlandırma süreci kısa sürmüştür. Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, BMDHS'nin 83. maddesinin kıta sahanlığı-nun hem 200 deniz mili içinde hem de ötesinde sınırlandırılması için eşit şekilde uygulandığını ve eşit uzaklık/ilgili durumlar yönteminin uygu-lanmaya devam ettiğini, çünkü Mahkeme'nin görüşüne göre, mevcut davada 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığı için kullanılacak sınır-landırma yöntemi 200 deniz mili içerisindekinden farklı olmamalıdır.⁴⁷ İlgili durumlar yöntemiyle ilgili olarak Bangladeş, sınırlandırmanın Bangladeş'in Bengal Körfezi'nde en fazla doğal uzantıya sahip olduğu ve Myanmar'ın 200 deniz milinin ötesinde çok az doğal uzantıya sahip olduğu veya hiç olmadığı gerçeğini dikkate alması gerektiğini iddia et-miştir.⁴⁸ Ancak Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, daha önce açıklanan doğal uzantı yorumuna dayanarak, en doğal uzantı argümanının bir önemi olmadığına karar vermiştir.⁴⁹ Öte yandan Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, Bangladeş kıyılarının içbükeyliğinin 200 deniz mi-linin ötesinde devam eden bir etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir.⁵⁰ Bu nedenle Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, 200 deniz mili içindeki

⁴⁵ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myan-mar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 365.

⁴⁶ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myan-mar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 435.

⁴⁷ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myan-mar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 455.

⁴⁸ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myan-mar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 457.

⁴⁹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myan-mar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 460.

⁵⁰ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myan-mar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 461.

tek deniz sınırının Bangladeş'in 200 deniz mili sınırının ötesinde üçüncü Devletlerin haklarının etkilenebileceği alana ulaşana kadar aynı yönde devam ettiğine karar vermiştir.⁵¹

B. BANGLADEŞ-HİNDİSTAN DAVASI

Bangladeş-Myanmar Davası'nın yargılamaları *Bangladeş-Hindistan Davası'nın*kinden daha amaca uygundur ve *Bangladeş-Myanmar Davası'nın* ilkinden etkilenmesi kaçınılmazdı. Zira *Bangladeş-Myanmar Davası*, Bangladeş tarafından *Bangladeş-Hindistan Davası* ile aynı gün başlatılmıştır. Bu son husus, tarafların savunmalarına açıkça yansımıştır. Özellikle, Bangladeş, *Bangladeş-Hindistan Davası'na* ilişkin dilekçesini Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin *Bangladeş-Myanmar Davası'na* ilişkin kararını vermesinden önce sunmuştur. Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin kararı ışığında Bangladeş, özellikle jeolojik ve jeomorfolojik faktörlere dayalı olanlar olmak üzere, dilekçesinde ileri sürdüğü bazı argümanları geri çekmiştir.⁵²

Bangladeş-Hindistan Davası Hakemlik Mahkemesi, bu dava ile *Bangladeş-Myanmar Davası'nın* birbirinden bağımsız olduğunu ve Mahkeme'nin bu davadaki kararı *res inter alios acta* (bir andlaşma yalnız taraf olanlar arasında hüküm ifade etmektedir) olarak kabul ettiğini vurgulamış olsa da, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin önceki davadaki gözlemlerine sık sık başvurulmuş ve *Bangladeş-Myanmar Davası'nda* belirlenen sınırlandırma hattı, Hakemlik Mahkemesi tarafından davadaki sınırlandırma için ilgili alanın kısmi doğu sınırını oluşturmak üzere kullanılmıştır.⁵³

⁵¹ Qiu Wenxian/Gullett Warwick, "Quantitative Analysis for Maritime Delimitation: Reassessing the Bay of Bengal Delimitation Between Bangladesh and Myanmar", *Marine Policy*, Amsterdam 2017, C.78, S.1, s. 45-54; *Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)*, ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 462.

⁵² Hyun Jung Kim, "Natural Prolongation: A Living Myth in the Regime of the Continental Shelf?", *Ocean Development & International Law*, Oxfordshire 2014, C. 45, S. 4, s. 384. Hyun'a göre bu durum, doğal uzantının artık devletlerin kıta sahanlığı iddiaları için bir savunma olarak hizmet etmediğini göstermektedir. Ancak bu görüş, muhtemelen sadece bir dava stratejisi olan değişikliğin aşırı yorumlanmasından ibarettir.

⁵³ *Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India)*, an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 411.

*Bangladeş-Myanmar Davası'*nda olduğu gibi, *Bangladeş-Hindistan Davası'*ndaki deniz sınırlandırması da karasuları, münhasır ekonomik bölge ve 200 deniz mili içindeki kıta sahanlığı ile 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılmasından oluşmakta ve son adım olarak orantısızlık testi uygulanmaktadır. İki davadaki sınırların neredeyse birbirinin aynısı olduğu görülmektedir.⁵⁴ Bununla birlikte, bazı belirgin farklılıklar vardı. İlk olarak, karasularının sınırlandırılmasını tamamladıktan sonra ve 200 deniz mili içindeki münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığının sınırlandırılmasına başlamadan önce, Hakemlik Mahkemesi, karasularının ötesindeki sınırlandırma, yani 200 deniz mili içindeki ve ötesindeki sınırlandırma için ilgili kıyıları ve ilgili alanı özellikle belirlemiştir. *Bangladeş-Myanmar Davası'*nda, ilgili alan orantısızlık testi aşamasına kadar belirlenmemiştir. İkinci olarak, münhasır ekonomik bölgenin ve 200 deniz mili içindeki kıta sahanlığının sınırlandırılması söz konusu olduğunda, *Bangladeş-Myanmar Davası'*nda olduğu gibi, Bangladeş açığortay yöntemini savunurken, Hakemlik Mahkemesi eşit uzaklık/ilgili durumlar yöntemini uygulamaya karar vermiştir.⁵⁵ Geçici bir eşit uzaklık çizgisi çizen Hakemlik Mahkemesi, Bangladeş'in aleyhine makul olmayan bir kesme etkisinden kaçınmak için geçici çizginin ayarlanması gerektiğine karar vermiştir.⁵⁶

*Bangladeş-Myanmar Davası'*ndan farklı olarak, Hakemlik Mahkemesi bu aşamada ayarlama yapmamış, ancak 200 deniz mili içindeki ve ötesindeki geçici eşit uzaklık çizgisinin ayarlanmasını birlikte ele almaya karar vermiştir, çünkü Hakemlik Mahkemesi, tek bir kıta sahanlığı kavramıyla tutarlı olarak, 200 deniz mili içindeki geçici eşit uzaklık çizgisinin herhangi bir ayarlamasının 200 deniz mili ötesindeki alana uzanan bir sınırlandırma çizgisiyle sonuçlanması gerektiği görüşündedir.⁵⁷ Dolayısıyla, 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığının sınır-

⁵⁴ David Anderson, "Bay of Bengal Maritime Boundary Bangladesh v. India", *The American Journal of International Law*, New York 2015, C. 106, S. 4, s. 818.

⁵⁵ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 345.

⁵⁶ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 421.

⁵⁷ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 437.

landırılmasına başlamadan önce, Hakemlik Mahkemesi 200 deniz mili içindeki sınırlandırmayı tamamlamamıştır.

Üçüncü olarak, 200 deniz mili ötesindeki sınırlandırma ile ilgili olarak, her iki taraf da dış kıta sahanlığı üzerinde hak sahibi oldukları ve Hakemlik Mahkemesi'nin sınırlandırma yapmak için yargı yetkisine sahip olduğu konusunda mutabık kalmıştır.⁵⁸ Bununla birlikte, Hakemlik Mahkemesi, 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılması aşamasına ertelemek yerine, yetki konusunu sadece *proprio motu* (kendiliğinden) değil, aynı zamanda esasa girmeden önce de incelemiştir. Açıklanan tüm yaklaşımlar *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda benimsenen yaklaşımlardan farklıdır. Daha da önemlisi, sınırlandırma süreci de farklıdır.

Bangladeş, 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılması için, Birleşmiş Milletler Kıta Sahanlığını Sınırlandırma Komisyonu'na sunduğu kıta sahanlığının dış sınırlarına kadar Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi tarafından kararlaştırılan Bangladeş-Myanmar sınır çizgisine paralel bir çizgi önermiştir. Hindistan ise eşit uzaklık çizgisini savunmuştur.⁵⁹ Hakemlik Mahkemesi geçici bir eşit uzaklık hattı oluşturmuş ve ardından ilgili durumları değerlendirmiştir. Geçici hat, tarafların 200 deniz mili sınırlarının kesiştiği noktadan başlamış, burada 200 deniz mili içindeki geçici eşit uzaklık hattı ile de birleşmiş ve Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi tarafından kararlaştırılan Bangladeş-Myanmar sınırı ile buluştuğu noktada durmuştur.⁶⁰ Bununla birlikte, Hakemlik Mahkemesi sınırlandırmanın ilk adımı olarak neden geçici bir eşit uzaklık hattı çizilmesi gerektiği konusunu gereçlelendirmedeği görülmektedir. Hakemlik Mahkemesi ancak geçici hat inşa edildikten sonra, 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığını sınırlandırmak için eşit uzaklık/ilgili durumlar yöntemini kullanacağını belirtmiştir. Hakemlik Mahkemesi'nin bu karar

⁵⁸ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 78.

⁵⁹ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 451.

⁶⁰ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 464.

için gösterdiği gerekçeler *Bangladeş-Myanmar Davası'*nda gösterilenlerle hemen hemen aynıdır. Hakemlik Mahkemesi, tek bir kıta sahanlığı olduğunu gözlemlenmiştir. Kıta sahanlığının sınırlandırılması için uygun yöntem, sınırlandırılacak alanın 200 deniz mili içinde veya ötesinde olmasına bakılmaksızın aynı kalmaktadır.⁶¹ İlgili durumlara ilişkin olarak, Hakemlik Mahkemesi, Bengal Körfezi'nin iç kısmının özel coğrafi yapısı nedeniyle, 200 deniz milinin ötesindeki alanda Bangladeş'e atfedilen alanın, tarafların haklarının çakıştığı alana kıyasla kapsam olarak sınırlı olduğunu belirtmiş ve geçici eşit uzaklık hattının ayarlanması gerekliliğini vurgulamıştır.⁶²

Hakemlik Mahkemesi'nin 200 deniz mili ötesinde sınırlandırma amacıyla, tarafların ve Myanmar'ın 200 deniz millik sınırlarının yanı sıra Bangladeş tarafından Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu'na sunulan kıta sahanlığının dış sınırlarına bağlı olan 200 deniz milinin ötesinde örtüşen haklar alanı belirlediği belirtilmelidir.⁶³ Hakemlik Mahkemesi geçici eşit uzaklık çizgisini 200 deniz mili içinde ve ötesinde birlikte ayarlamıştır. Hakemlik Mahkemesi, Prov-3 noktasından (eşit uzaklık çizgisi boyunca ilk dönüş noktası) itibaren sınırlandırma çizgisinin 2012 davası ile belirlenen Bangladeş-Myanmar deniz sınırı ile buluşana kadar başlangıç azimutu 1773000} olan bir jeodezik çizgi olduğuna karar vermiştir.⁶⁴ Hakem P. S. Rao'ya göre, azimut çizgisi Prov-3'ü Hindistan'ın Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu'na sunduğu ve Uluslararası Deniz

⁶¹ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 465.

⁶² Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 473; İlgili durumlar hakkında coğrafi ve coğrafi olmayan açıdan bir ayrıma giden görüş hakkında: Yoshifumi Tanaka, "The Mirage of Predictability in the Law of Maritime Delimitation: A Comparative Analysis of the Bangladesh v. Myanmar and Nicaragua v. Colombia Cases", *The Journal of International Law and Diplomacy*, Tokyo 2014, C.113, S. 1, s. 18.

⁶³ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, s. 139.

⁶⁴ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 478; Technical Report of the Tribunal's Hydrographer, para. 15.

Hukuku Mahkemesi'nin 2012 tarihli sınırlandırma çizgisinin keşiştiği jeodezik çizgiyle neredeyse eşleşmektedir.⁶⁵

C. Gana-Fildişi Sahili Davası

Gana-Fildişi Sahili Davası için taraflar 2014 yılında Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi üç üyesi ve iki ad hoc yargıçtan oluşan bir Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi dairesini kullanmak üzere bir Özel Anlaşma imzalamışlardır.⁶⁶ Gana, bu davanın, uluslararası bir Mahkeme veya yargı mercii önünde bulunan bir tarafın, dava karara bağlanmadan önce Komisyon'dan dış sınırlarına ilişkin tavsiyeler aldığı ilk deniz sınırı davası olması nedeniyle benzersiz olduğuna işaret etmiştir.⁶⁷ Taraflar, Birleşmiş Milletler Kıta Sahanlığını Sınırlandırma Komisyonu'na sunumlarını sırasıyla Nisan ve Mayıs 2009'da yapmışlardır. Gana başvurusundaki dış kıta sahanlığı iki bölümden oluşmaktadır: Doğu Genişletilmiş Kıta Sahanlığı Bölgesi ve Batı Genişletilmiş Kıta Sahanlığı Bölgesi.

Burada söz konusu olan ikinci kısımdır. Gana tarafından 2013 yılında sunulan Gözden Geçirilmiş Özete göre, Batı Bölgesi 200 deniz mili ötesinde 6,821.4 km²'lik bir alanı çevreleyen ve dört sabit nokta ile tanımlanan bir poligondur: OL-GHA-8 noktası Gana'dan itibaren 200 deniz mili çizgisi üzerinde yer almaktadır, OL-GHA-7 ve OL-GHA-4 noktaları 76. maddenin 4(a)(i) paragrafındaki tortu kalınlığı formülü ile tanımlanmaktadır ve OL-GHA-9 noktası genişletilmiş kıta sahanlığının Fildişi Sahili ve Gana arasındaki eşit uzaklık çizgisi ile birleştiği bir noktadır.⁶⁸

Birleşmiş Milletler Kıta Sahanlığını Sınırlandırma Komisyonu 2014 yılındaki tavsiyelerinde OL-GHA-8, -7 ve 4 sabit noktalarının belirlen-

⁶⁵ Concurring and Dissenting Opinion of Dr. P.S. RAO, para. 21; Benzer bir görüş için: Marcin Kaldunski, "A Commentary on Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India Concerning the Bay of Bengal", *Leiden Journal of International Law*, Cambridge 2015, C. 28, S. 4, s. 847.

⁶⁶ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, Special Agreement and Notification of 3 December 2014 and the Minutes of Consultation annexed thereto.

⁶⁷ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, ITLOS/PV.17/C23/3, s. 7.

⁶⁸ Revised Executive Summary of the Submission by Ghana, 21 August 2013, section 6.2; Memorial of Ghana, Volume I, para. 6.8.

mesine katılmıştır.⁶⁹ Ancak Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu, Gana ile Fildişi Sahili arasında uluslararası bir kıta sahanlığı sınırının bulunmadığını kaydetmiştir. Bu nedenle, Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu OL-GHA-9 sabit noktası ile ilgili tavsiyelerde bulunmamıştır.⁷⁰ Gana dilekçesinde, Komisyon'un tavsiyelerine dayanarak dış kıta sahanlığının dış sınırlarını zaten kabul ettiğini ifade etmiştir.⁷¹ Ancak Gana, davanın sonuna kadar BMDHS'nin 76(9) maddesi uyarınca kıta sahanlığının dış sınırlarını tanımlayan çizelgeleri ve ilgili bilgileri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi etmemiştir.

Fildişi Sahili'nin Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu başvurusu ile ilgili olarak, 2009 tarihli orijinal başvuru Genişletilmiş Doğu Kıta Sahaneliği Bölgesi ile ilgilidir. Sunumdaki dış sınırların en doğudaki sabit noktası (OL-CI-1), Gana'nın en batıdaki sabit noktasının (OL-GHA-9) batısında yer almaktadır. Ancak, Fildişi Sahili'nin 200 deniz millik hattına bağlı olmadığı gibi, iki devlet arasındaki eşit uzaklık hattında da yer almadığı belirtilmiştir.⁷² Dolayısıyla, Fildişi Sahili'nin 2009 tarihli başvurusunda iddia ettiği dış kıta sahanlığı bölgesinin doğu sınırı belirlenmemiştir. 24 Mart 2016 tarihinde, Gana'nın dilekçesini sunmasından sonra ve Fildişi Sahili'nin cevap dilekçesini sunmasından kısa bir süre önce, Fildişi Sahili Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu'na, 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığı üzerindeki hakkını ve bunun kapsamını kanıtlamak amacıyla, 2009 tarihli başvurunun tamamının yerine geçmek üzere tadil edilmiş bir başvuru sunmuştur.⁷³ Değiştirilmiş başvuruda Fildişi Sahili kıta sahanlığının dış sınırlarını büyük ölçüde Gana ta-

⁶⁹ Summary of Recommendations of the CLCS in regard to the Submission made by Ghana, www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_gha_26_2009.htm, para. 61

⁷⁰ Summary of Recommendations of the CLCS in regard to the Submission made by Ghana, www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_gha_26_2009.htm, para. 60; Annex I, Table 5. The Recommendations were adopted by the CLCS on 5 September 2014.

⁷¹ Memorial of Ghana, Volume I, para. 6.26.

⁷² Executive Summary of the Submission by Cote d'Ivoire, 8 May 2009, section 6. Fildişi Sahili'nin başvurusu hakkında ayrıntılı bilgi için, www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_civ_42_2009.htm.

⁷³ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, Rejoinder of Cote d'Ivoire, Volume I, para. 4.70.

rafına doğru yerleştirmiştir. Dört sabit nokta (FP_RCI_1-4) Gana OL-GHA-4'ün doğusunda yer almakta ve 100 deniz milinden daha uzun olan dış sınırların bir kısmını oluşturmaktadır. En doğudaki nokta Gana kıyısından itibaren 200 deniz mili çizgisinde yer almaktadır.⁷⁴

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Özel Dairesi önünde Gana, zamanlama gerekçesiyle Fildişi Sahili'nin değiştirilmiş beyanının kanıt değerine itiraz etmiştir.⁹¹ Ancak Özel Daire, diğer hususların yanı sıra, BMDHS'nin 76. maddesinin 8. paragrafında (Birleşmiş Milletler Kıta Sahanlığını Sınırlandırma Komisyonu Kuralları da dâhil olmak üzere) belirtilen çerçeve dâhilinde, Birleşmiş Milletler Kıta Sahanlığını Sınırlandırma Komisyonu'na ne zaman ve nasıl başvurulacağına karar vermenin her Devlete ait olduğunu gözlemleyerek, Fildişi Sahili'nin tadil edilmiş başvurusunu ileri sürebileceğini tespit etmiştir.⁷⁵ Fildişi Sahili'nin değiştirilmiş sunumunda önerdiği kıta sahanlığının dış sınırları ve Gana kıta sahanlığının dış sınırları Özel Daire tarafından ilgili alanın güney sınırını belirlemek için kullanılmıştır.⁷⁶

Bu dava, sınırlandırma süreci açısından alışılmadık bir yaklaşım sunmaktadır. İlk olarak, önceki iki davadan farklı olarak, Özel Daire karasularını münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı ile birlikte 200 deniz mili içinde sınırlandırmıştır. Daire'den her iki taraf da karasuları, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı için tek bir deniz sınırı belirlemesini talep etmiştir. Gana eşit uzaklık konusunda ısrar ederken, Fildişi Sahili açırtay yöntemini savunmuştur.⁷⁷ Özel Daire, Tarafların bu deniz alanları için aynı sınırlandırma metodolojisinin, yani münhasır ekonomik bölgelerin ve kıta sahanlıklarının sınırlandırılması için geliştirilen metodolojinin kullanılmasını zımnen kabul ettikleri

⁷⁴ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, Counter-Memorial of Cote d'Ivoire, Volume I, paras. 8.16-8.17.

⁷⁵ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 515.

⁷⁶ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 385.

⁷⁷ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 257.

şeklinde yorumlamıştır.⁷⁸ Özel Daire ayrıca, bu davada sınırlandırma için eşit uzaklık/ilgili koşullar metodolojisinden sapmak için ikna edici bir neden bulunmadığını kaydetmiştir.⁷⁹

İkinci olarak, 200 deniz mili içindeki sınırlandırma söz konusu olduğunda, Özel Daire, ilk aşamada tarafların baz noktalarının sayısını azaltarak, katı bir eşit uzaklık çizgisi yerine basitleştirilmiş bir geçici eşit uzaklık çizgisi oluşturmuştur.⁸⁰ Geçici hat, altı dönüş noktasından oluşmakta ve son segmenti 1913806.7} istikamet açısından başlayarak 200 deniz milinin ötesinde kıta sahanlığının dış sınırlarına ulaşana kadar jeodezik bir hat olarak devam etmektedir.⁸¹ İlgili durumları göz önünde bulunduran Özel Daire, geçici eşit uzaklık çizgisinin düzeltilmesini haklı çıkaracak bir durum olmadığına karar vermiştir.⁸²

Özel Daire'ye göre, sınırlandırma çizgisi tarafların esas hatlarından 200 deniz mili uzaklıkta bulunan bir noktada durmalıdır.⁸³ Üçüncü olarak, Özel Daire 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığı sınırı için basitleştirilmiş bir eşit uzaklık çizgisi kullanmıştır ki bu iki Bengal Körfezi davasında benimsenen düzeltilmiş eşit uzaklık çizgisi ile karşılaştırılabilir. Sonuçta, nihai sınır çizgisi Gana'nın iddiasından çok az sapma göstermektedir.⁸⁴

Kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesinde sınırlandırılması için, Özel Daire, yargı yetkisi ve kabul edilebilirlik konularını değerlendir-

⁷⁸ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 262.

⁷⁹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 324.

⁸⁰ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 400.

⁸¹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 401.

⁸² Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 480.

⁸³ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 481.

⁸⁴ Nuwan Peiris, "Ghana v. Ivory Coast. Case No. 23", *The American Journal of International Law*, New York 2018, C. 112, S. 1, s. 90.

dikten sonra tarafların dış kıta sahanlığı üzerindeki hakları sınırlandırma yöntemi söz konusu olduğunda, Özel Daire, iki Bengal Körfezi davasındaki Mahkemeler ile aynı pozisyonu almış ve tek bir kıta sahanlığı olduğunu gözlemlemiştir. Bu nedenle, sınırlandırma metodolojisi söz konusu olduğunda 200 deniz mili içindeki ve ötesindeki kıta sahanlığı arasında bir ayırım yapmanın uygun olmadığı düşünülmektedir.⁸⁵ Böylece, 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılması için eşit uzaklık/ilgili durumlar yöntemi kullanılmıştır. Bununla birlikte, Özel Daire tarafından kullanılan yöntemin uygulanması ve açıklanması şaşırtıcı derecede kısadır. Daire, daha fazla analiz yapmadan, belirtilen nedenlerden dolayı, 200 deniz mili içindeki sınırlandırma çizgisi, kıta sahanlığının dış sınırlarına ulaşana kadar aynı yönde devam etmektedir gerekçesiyle sınırlandırma yönteminden, doğrudan sınırlandırma çizgisinin rotasına ilişkin sonuca atlamıştır.⁸⁶

II. KARARLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Makalede incelenen davalar, 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırıldığı üç davanın birçok ortak noktası olduğunu göstermektedir. Mahkemelerin hepsi dış kıta sahanlığının sınırlandırılmasında sözde eşit uzaklık/ilgili durumlar yöntemini kullanmaya karar vermiş ve 200 deniz milinin ötesindeki sınır çizgisi, 200 deniz mili içindeki sınırın 200 deniz milinin sınırlarının ötesinde aynı yönde uzatılmasıyla çizilmiştir.⁸⁷ Dış kıta sahanlığının sınırları, 200 deniz millik sınırlar içinde başlayan istikamet açısı (azimut) çizgileriydi ve sonları koordinatlarla değil, çizgilerin uzantı sınırını göstererek tanımlanıyordu. Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi ve Dairesi tarafından karara bağlanan iki davada, sınırlandırma çizgisinin sonuna

⁸⁵ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 526; Gökhan Güneysu, "Gana ve Fildişi Sahili Arasındaki Deniz Sınırına İlişkin Itlos Kararı Bağlamında Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Bazı Meseleler", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Ankara 2019, C. 13, S. 1, s. 228.

⁸⁶ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 527.

⁸⁷ İbrahim Gökbalp, Milletlerarası Adalet Divanı'nın Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Kararlarında Dikkate Aldığı İlkeler, Beta Basım A.Ş., İstanbul 2008, s. 51.

bir ibre eklenirken,⁸⁸ *Bangladeş-Hindistan Davası*'nda, Ek VII Hakemlik Mahkemesi tarafından çizilen sınırlandırma hattı Bangladeş-Myanmar sınırına bağlanmıştır.⁸⁹ Davaların emsal değeri değerlendirilirken bazı hususlara dikkat edilmelidir. Tüm kararlar bitişik kıyılar arasındaki sınırın belirlenmesi ile ilgilidir, davalardan ikisi Bengal Körfezi'ndeki üç komşu devletle ilgilidir ve ikisi Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi ve Dairesi tarafından karara bağlanmıştır. Üç yargı kuruluşunun dış kıta sahanlığının sınırlandırılmasında aynı yöntemi uygulama şekilleri farklı olmuştur.

Eşit uzaklık/ilgili durumlar terimi ilk kez 2006 tarihli *Barbados-Trinidad ve Tobago Davası*'nda dile getirilmiş olup, burada iki aşamadan oluşmakta⁹⁰ ve 1958 tarihli Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'nin 6. maddesinde yer alan eşit uzaklık/özel koşullar kuralı⁹¹ ve çeşitli Uluslararası Adalet Divanı kararlarında yer alan hakkaniyet ilkeleri/ilgili koşullar kuralı terimlerini birleştirmektedir.⁹² Uluslararası Adalet Divanı 2009 tarihli *Karadeniz Davası*'nda (Romanya-Ukrayna), adını vermeksizin

⁸⁸ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, s. 146, Sketch-map No. 9,

⁸⁹ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, s. 163, Map 12.

⁹⁰ Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago (Barbados v. Trinidad and Tobago), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pcacpa.org/en/cases, Award of 11 April 2006, para. 304.

⁹¹ Convention on the Continental Shelf, done on 29 April 1958 and entered into force on 10 June 1964, 499 U.N.T.S. 311. 1958 tarihli Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'nin 6. maddesine göre "1. Aynı kıta sahanlığının, kıyıları karşı karşıya olan iki ya da daha fazla Devletin ülkesine bitişik olduğu yerlerde, bu Devletlere ait kıta sahanlığının sınırı bu Devletler arasında anlaşma ile tespit edilecektir. Anlaşma yoksa ve özel şartlar başka bir sınır hattını haklı kılmıyorsa, sınır, her noktası her bir Devletin karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatların en yakın noktalarına eşit uzaklıkta olan orta hattır. 2. Aynı kıta sahanlığının kıyıları yan yana olan iki Devletin ülkesine bitişik olduğu yerlerde, kıta sahanlığının sınırı bu Devletler arasında anlaşma ile tespit edilecektir. Anlaşma yoksa ve özel şartlar başka bir sınır hattını haklı kılmıyorsa, sınır, her bir Devletin karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatların en yakın noktalarından itibaren eşit uzaklık ilkesinin uygulanması suretiyle tespit edilecektir. 3. Kıta sahanlığının sınırlarını tespit ederken, bu maddenin 1. ve 2. paragraflarına uygun şekilde çizilen herhangi bir hat belirli bir tarihte mevcut olan haritalara ve coğrafi hususiyetlere göre tarif edilmeli ve kara üzerindeki teşhisi kabil daimî sabit noktalar dikkate alınmalıdır."

⁹² Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Merits, Judgment, I.C.J. Reports 2001, s. 40, para. 231.

üç aşamalı bir sınırlandırma metodolojisi ortaya koymuştur.⁹³ *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, *Gana-Fildişi Sahili Davası*'nda Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Özel Dairesi ve *Bangladeş-Hindistan Davası*'nda Ek VII Hakemlik Mahkemesi'nin yaptığı gibi, eşit uzaklık/ilgili durumlar yöntemini Uluslararası Adalet Divanı'nın üç aşamalı yaklaşımı ile ilişkilendirmiştir.

Ancak, *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda ilgili durumlar dikkate alınmadan önce dış kıta sahanlığının sınırlandırılması için geçici bir eşit uzaklık çizgisi oluşturulmamıştır. *Bangladeş-Hindistan Davası*'nda Hakemlik Mahkemesi 200 deniz milinin ötesindeki sınırı belirlerken eşit uzaklık/ilgili durumlar yönteminin üç aşamasından geçmiş, ancak 200 deniz mili ötesindeki geçici eşit uzaklık çizgisini 200 deniz mili içindeki geçici eşit uzaklık çizgisiyle birlikte ayarlamıştır.

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Özel Dairesi, *Gana-Fildişi Sahili Davası*'nda, 200 deniz içindeki sınırı belirleyen bölümde 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığının dış sınırlarına kadar geçici bir eşit uzaklık çizgisi oluşturmuş ve 200 deniz mili ötesindeki sınır için ilgili durumları dikkate almamıştır. Böylece, eşit mesafe/ilgili durumlar yöntemi, bugüne kadar kıta sahanlığının dış sınırların belirlendiği hiçbir davada tam olarak uygulanmamıştır.⁹⁴

Sınırlandırma çizgileri, sınırlandırma yönteminin uygulanmasının sonuçları olmalıdır. Bununla birlikte, yargı kuruluşlarının eşit uzaklık/özel koşullar yöntemini uygulamadaki farklı uygulamalarına ve ilk iki davada ilgili durumların var olduğu ancak üçüncüsünde bulunmadığı gerçeğine rağmen, üç Mahkeme 200 deniz mili ötesindeki sınır konusunda aynı sonuca varmıştır: 200 deniz mili içindeki sınırı bir azimut ile tanımlanan aynı yönde genişletmek. Bu durum, Mahkemelerin 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığı için sınırlandırma yönteminin 200 deniz mili içindekinden farklı olmaması gerektiği görüşünün bir sonucudur.⁹⁵

⁹³ Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine), Judgment, I.C.J. Reports 2009, s. 61, paras. 115-122.

⁹⁴ Alex Elferink/Tore Henriksen/Signe Busch, Maritime Boundary Delimitation: The Case Law: Is It Consistent and Predictable?, Cambridge University Press, Cambridge 2018, s. 2.

⁹⁵ Bjarni Magnusson, The Continental Shelf Beyond 200 Nautical Miles: Delineation, Delimitation and Dispute Settlement, Brill, The Hague 2015, s. 298.

Ayrıca, 200 deniz mili içinde sınırlandırma ile ilgili olduğu düşünülen koşulların, örneğin iki Bengal Körfezi davasındaki coğrafi yapı gibi, 200 deniz milinin ötesinde de devam eden bir etkiye sahip olmasına izin verilmiştir. Sınırlandırmayı 200 deniz mili içinde etkileyen ilgili bir durum olmadığında, 200 deniz milinin ötesindeki sınırlandırma için de ilgili bir durum bulunmamıştır. Kararlarda 200 deniz mili ötesi kıta sahanlığı sınırlandırması, 200 deniz mili içi sınırlamadan resmi olarak ayrılmış olmasına rağmen, Mahkemeler, 200 deniz mili ötesi kıta sahanlığı sınırlandırmasının 200 deniz mili içi sınırlandırmaya yardımcı olduğu izlenimini oluşturmuştur.

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi ve Dairesi tarafından karara bağlanan iki davada (yargı yetkisi ve hak sahipliği konularına atıfta bulunulan kısımlar hariç) dış kıta sahanlığının sınırlandırılması sürecine gösterilen kısa ilgiye bakıldığında bu izlenim güçlenmektedir: *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda sadece 13 paragraf (paragraf 450-462) ve *Gana-Fildişi Sahili Davası*'nda sadece sekiz paragraf (paragraf 520-527); burada yukarıda belirtilen nedenlerle ifadesi 200 deniz milinin ötesindeki sınırlandırma hattının seyri için Daire'nin tüm gerekçesini oluşturmaktadır. *Bangladeş-Hindistan Davası*'nda Ek VII Hakemlik Mahkemesi'nin 200 deniz mili içindeki geçici eşit uzaklık hattında yapılacak herhangi bir ayarlamamanın 200 deniz mili ötesindeki alana uzanan bir sınırlandırma hattıyla sonuçlanması gerektiği yönündeki ifadesi de mevcuttur.⁹⁶

Her ne kadar 200 deniz mili içindeki sınırın aynı yönde 200 deniz mili ötesindeki alana genişletilmesi şimdiye kadar birkaç davada sınırlandırmanın bir sonucu olsa da, genişletme yaklaşımının gelecekteki Mahkemeler tarafından uluslararası içtihadın bu yaklaşımı desteklediği gerekçesiyle dış kıta sahanlığının sınırlandırılmasının başlangıç noktası olarak benimsenmesi olasılığı göz ardı edilemez. Gana'nın *Gana-Fildişi Sahili Davası*'nda Özel Dairenin iki Bengal Körfezi davasında Mahkemeler tarafından kullanılan aynı yaklaşımı benimsemesi ve bu nedenle yön değişikliği olmaksızın 200 deniz milinin ötesinde aynı çizgiyi devam ettirmesi gerektiğini savunması dikkate değerdir.⁹⁷

⁹⁶ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 437.

⁹⁷ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, Memorial of Ghana, Volume I, paras. 6.33-6.34.

Şimdiye kadar 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığını sınırlandıran üç davada, dış kıta sahanlığı için sınırlandırma yönteminin 200 deniz mili içindekini takip etmesi gerektiği, Mahkemelerin en önemli yaklaşımlarından biriydi ve dış kıta sahanlığının sınırlandırılması için eşit uzaklık/ilgili durumlar yönteminin uygulanmaya devam etmesi gerektiği yönündeki kararlarının temelini oluşturdu. Bunun nedenlerine ilişkin olarak Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda BMDHS'nin 83. maddesine atıfta bulunurken, diğer iki davadaki Mahkemeler tek bir kıta sahanlığı olduğunu vurgulamışlardır.⁹⁸

A. Tek Kıta Sahanlığı Kavramı

Bangladeş-Hindistan Davası'nda Ek VII Hakemlik Mahkemesi ve *Gana-Fildişi Sahili Davası*'nda Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Özel Dairesi, tek bir kıta sahanlığı argümanına dayanarak, 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığı için sınırlandırma yönteminin 200 deniz mili içindekinden farklı olmaması gerektiğine karar vermiştir. Ancak tek bir kıta sahanlığı kavramını kabul etmenin ötesinde nedenselliğini açıklamamışlardır.

Tüm Mahkemeler, 2006 tarihli *Barbados-Trinidad ve Tobago Davası*'nda Hakemlik Mahkemesi'nin her halükarda hukuken bir iç kıta sahanlığı ve ayrı bir genişletilmiş veya dış kıta sahanlığı yerine sadece tek bir kıta sahanlığı olduğu yönündeki gözlemlerine atıfta bulunmuştur.⁹⁹ İlk olarak, bu gözlemler Mahkeme tarafından Barbados'un 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılması konusunda Mahkeme'nin yargı yetkisine yönelik itirazlarını çürütmek için gerekçelerden biri olarak yapılmıştır ve Mahkeme tek kıta sahanlığı terimi hakkında daha fazla ayrıntı vermemiştir. *Barbados-Trinidad ve Tobago Davası* bağlamı ışığında, Mahkeme'nin kıta sahanlığı teriminin hem

⁹⁸ Tek kıta sahanlığı kavramı özellikle uluslararası hukukta ilgi görmeye başlamıştır. Sadece tek bir kıta sahanlığı olduğu fikrine karşı çıkan bir görüş hakkında: Leonardo Bernard, "The Problem with the Concept of Single Continental Shelf", *Asia-Pacific Journal of Ocean Law and Policy*, The Hague 2022, C. 7, S. 1, s. 91-109. Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 526.

⁹⁹ Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago (Barbados v. Trinidad and Tobago), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 11 April 2006, para. 213.

200 deniz mili içindeki hem de ötesindeki kıta sahanlığını içerdiğini vurgulamayı amaçladığı görülmektedir. İkinci olarak, tek kıta sahanlığı terimi kararda sadece bir kez geçmektedir. Buna karşılık, Mahkeme 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığını tanımlamak için dış kıta sahanlığı terimini kullanmış ve taraflarca kullanılan genişletilmiş kıta sahanlığı terimiyle karşılaştırıldığında, kıta sahanlığı genişletilmediği için dış kıta sahanlığına atıfta bulunmanın daha doğru olduğunu gözlemlemiştir.¹⁰⁰ Tek kıta sahanlığı terimi, Hakemlik Mahkemesi'nin dış kıta sahanlığı terimini kullandığı 2007 tarihli *Guyana-Surinam Davası* kararında yer almamıştır.¹⁰¹ Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda da tek kıta sahanlığı terimini yargı yetkisi amacıyla kullanmış ve kıta sahanlığını bütünüyle sınırlandırma yetkisine sahip olduğuna karar vermiştir.¹⁰² Ancak Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, *Barbados-Trinidad ve Tobago Davası*'ndaki Hakemlik Mahkemesi'nden farklı olarak, tek bir kıta sahanlığı kavramını kanıtlamaya çalışmış ve şu gözlemde bulunmuştur:

BMDHS'nin 76. maddesi tek kıta sahanlığı kavramını somutlaştırmaktadır. BMDHS'nin 77. maddesinin 1. ve 2. paragrafları uyarınca, kıyı Devleti, 200 deniz mili içindeki sahanlık ile bu sınırın ötesindeki sahanlık arasında herhangi bir ayırım yapılmaksızın, kıta sahanlığının tamamı üzerinde münhasır egemenlik haklarına sahiptir. Karşılıklı veya bitişik kıyıları olan Devletler arasında kıta sahanlığının sınırlandırılmasına ilişkin BMDHS'nin 83. maddesi de aynı şekilde böyle bir ayırım yapmamaktadır.¹⁰³

Bangladeş-Hindistan Davası'ndaki Ek VII Hakemlik Mahkemesi, yetki meselesi bağlamında bu ifadeleri tekrarlamıştır. Mahkeme tek kıta sahanlığı argümanını sınırlandırma işlemine kadar genişletmiştir. Mahkeme, sınırlandırma yöntemine ek olarak, ilgili kıyının belirlen-

¹⁰⁰ Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago (Barbados v. Trinidad and Tobago), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pcacpa.org/en/cases, Award of 11 April 2006, para. 65.

¹⁰¹ Arbitration between Guyana and Suriname (Guyana v. Suriname), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, Award of 17 September 2007, pca-cpa.org/en/cases, para. 353.

¹⁰² Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 363.

¹⁰³ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 361.

mesinde ve bir kesme etkisinin varlığının tespitinde de bu argümana başvurmuştur.¹⁰⁴ Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Özel Dairesi *Gana-Fildişi Sahili Davası*'nda *Bangladeş-Hindistan Davası*'ndaki yaklaşımı takip ederek hem yargı yetkisi hem de sınırlandırma amacıyla tek kıta sahanlığı argümanına başvurmuştur.¹⁰⁵ Mahkemeler tek kıta sahanlığı için özel bir açıklama yapmamışlardır; ancak ilgili ifadeleri ışığında argümanın özü anlaşılabilir. *Bangladeş-Hindistan Davası*'nda Mahkeme'nin sözleriyle, sadece tek bir kıta sahanlığı vardır ve bu nedenle 200 deniz mili içinde ve ötesinde kıta sahanlığı arasında bir ayırım yapmak uygun değildir.¹⁰⁶

Kıta sahanlığının dış sınırların belirlenmesine ilişkin olarak Mahkemelerin yargı yetkisi söz konusu olduğunda, tek kıta sahanlığı argümanı doğrudur çünkü böyle bir ihtilaf, BMDHS'nin 83. maddesi ile ilgilidir ve bu madde 200 deniz mili içinde ve ötesinde kıta sahanlığı açısından bir ayırım yapmamaktadır. Bu nedenle bazı özel kısıtlamalar mevcut olmadığı sürece, uluslararası bir Mahkemenin kıta sahanlığının sınırlarını belirleme yetkisi, kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesindeki sınırlandırılmasını da içermektedir. Bununla birlikte, 200 deniz mili içindeki kıta sahanlığı ile ötesi arasındaki farkı inkâr etmek veya dış kıta sahanlığının benzersiz karakterini silmek doğru değildir.

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi ve *Bangladeş-Hindistan Davası* Hakemlik Mahkemesi, Bangladeş'in 200 deniz mili içinde ve ötesinde kıta sahanlığı arasında hiçbir fark olmadığını göstermek amacıyla BMDHS'nin çeşitli maddelerini sunmuştur, ancak bu elbette sorgulanabilir bir yaklaşımdır. Örneğin, BMDHS'nin 76. maddesi 200 deniz mili içindeki ve ötesindeki kıta sahanlığı arasında açık bir ayırım yapmaktadır. Paragraf 1'e göre kıyı devletlerinin dış kıta sahanlığı üzerindeki hakları doğal uzantıya dayanmaktadır, 200 deniz mili içinde kıta sahanlığı hak kazanımları ise esas alınmamaktadır.

¹⁰⁴ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 299.

¹⁰⁵ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 526.

¹⁰⁶ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 404.

BMDHS'nin 76 maddesinin 8. paragrafına göre, kıta sahanlığının 200 deniz mili ötesindeki dış sınırları, Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu tavsiyeleri temelinde kıyı devletleri tarafından belirlenirken, kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesine uzanmayan dış sınırlarının belirlenmesi için Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu tavsiyeleri gerekmemektedir.¹⁰⁷ Dolayısıyla, iki farklı Hakemlik Mahkemesi'nin gözlemlerinin aksine, 76. madde tek bir kıta sahanlığı kavramını içermemektedir. Madde 77'nin 200 deniz mili içindeki ve ötesindeki sahanlık arasında bir ayırım yapmadığı doğrudur, ancak kıyı devletinin 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığının cansız kaynaklarının işletilmesi ile ilgili olarak ödemeler veya aynı katkılar yapmasını gerektiren ve dolayısıyla kıyı devletinin kıta sahanlığı üzerindeki egemenlik haklarını kullanmasına ilişkin bir ayırım yapan 82. madde de bulunmaktadır.¹⁰⁸ BMDHS'nin 83. maddesinin, böyle bir ayırım içermemesi, 200 deniz mili içindeki ve ötesindeki kıta sahanlığı için sınırlandırma yöntemlerinin aynı olduğu veya olması gerektiği anlamına gelmemektedir.

Ayrıca, üç davadaki Hakemlik Mahkemeleri'nin sınırlandırma süreci, dış kıta sahanlığının sınırlandırılması 200 deniz mili içindeki sınırlandırmadan ayrıldığı için aslında tek kıta sahanlığı kavramını uygulamamıştır. *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda Yargıç Cot'un vurguladığı üzere: Mantıken, 200 deniz mili sınırının hem içinde hem de ötesinde tek bir kıta sahanlığı varsa, aynı kurallar ve ilkeler tarafından yönetilen tek bir sınırlandırma çizgisi vardır. Bu nedenle, bu çizgiyi tanımlamak için, kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesindeki kısmı da dahil olmak üzere, tüm uzunluğu boyunca geçici bir eşit uzaklık çizgisi çizilmelidir.¹⁰⁹

Buradaki tek bir sınırlandırma çizgisinin hem münhasır ekonomik bölge hem de kıta sahanlığı için tek bir deniz sınırı yerine tek bir kıta sahanlığı sınırlandırma çizgisine atıfta bulunduğu ölçüde ifade doğrudur.

¹⁰⁷ Kevin Baumert, "Article 76 of the UN Convention on the Law of the Sea: Parties and Non-Parties", *International Law Studies*, Newport 2022, C. 99, S. 1, s. 979.

¹⁰⁸ Helmut Tuerk, "Questions Relating to the Continental Shelf Beyond 200 Nautical Miles: Delimitation, Delineation, and Revenue Sharing", *International Law Studies*, Newport 2021, C. 97, S. 1, s. 252.

¹⁰⁹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, Separate Opinion of Judge Cot, s. 8.

200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığının bitişik kıyıları olan devletler arasındaki sınırlandırmanın bir parçası olarak, iki seçenek mevcuttur: Tek bir deniz sınırı veya tek bir kıta sahanlığı. İlk seçenek, 200 deniz mili içindeki sınırlandırmayı 200 deniz milinin ötesindekinden ayırmaktır. İkinci seçenek, kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölgenin sınırlandırılmasını ayrı ayrı sınırlandırılmış iki çizgi ile ayırmaktır, bu da 200 deniz mili içindeki ve ötesindeki sahanlığı sınırlandıran birleşik bir kıta sahanlığı sınırı ve bir münhasır ekonomik bölge sınırı ile sonuçlanır. Bu iki seçenek bağdaştırılamazdır. 200 deniz mili içindeki kıta sahanlığı münhasır ekonomik bölge ile birlikte tek bir deniz sınırı ile sınırlandırıldığında, dış kıta sahanlığından başka bir şey kalmayacaktır. Ancak, Hakemlik Mahkemeleri iki seçeneği yanlış bir şekilde birbirine karıştırmıştır. Mahkemeler 200 deniz mili içindeki sınırlandırma için tek deniz sınırını seçerken, 200 deniz mili ötesindeki sınırlandırma için tek kıta sahanlığını vurgulamışlardır. Tek bir deniz sınırı 200 deniz mili içinde uygulanan sınırlandırma olduğundan ve dış kıta sahanlığı sınırına ilişkin davalarda ayrı ayrı sınırlandırma metodu izlendiğinden, tek bir kıta sahanlığı kavramı uygulanmamıştır. Kavram uygulanabilir olsa bile, kıta sahanlığının 200 deniz mili içinde ve ötesinde sınırlandırılması için aynı yöntemin kullanılması gerektiği sonucu çıkmaz. Bangladeş'in savunduğu gibi, aynı deniz bölgesi içinde tek bir sınırlandırma yöntemine bağlı kalınmasını gerektiren bir hukuk kuralı bulunmamaktadır.¹¹⁰

BMDHS hükümlerinin 200 deniz mili içindeki ve ötesindeki alanlar arasında belirli bir ayırım içermediği durumlarda, kıta sahanlığı terimi hem iç kıta sahanlığını hem de dış kıta sahanlığını içerecek şekilde yorumlanmalıdır. Bununla birlikte, örneğin 76. ve 82. maddelerde açıkça görüldüğü üzere, 200 deniz mili içindeki kıta sahanlığı ile 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığı arasında bir ayırım olduğu inkâr edilemez. Mahkemeler tarafından tek bir kıta sahanlığı için ileri sürülen nedenler, dış kıta sahanlığı için sınırlandırma yönteminin 200 deniz mili içindekini takip etmesi gerektiği veya takip etmesinin zorunlu olduğu sonucunu destekleyemez.

¹¹⁰ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, Reply of Bangladesh, Volume I, para. 5.34.

B. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi 83. Madde

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığı için sınırlandırma yönteminin 200 deniz mili içinden farklı olmaması gerektiği sonucuna vardığında, BMDHS'nin 83. maddesine atıfta bulunmuş ve şunları kaydetmiştir:

Sözleşmenin 83. maddesi, alan bakımından herhangi bir sınırlama olmaksızın, karşılıklı veya bitişik kıyıları olan Devletler arasında kıta sahanlığının sınırlandırılmasını ele almaktadır. BMDHS'nin 76. maddesinin 1. paragrafında belirtilen sınırlara herhangi bir atıfta bulunmamaktadır. BMDHS'nin 83. maddesi, kıta sahanlığının hem 200 deniz mili içinde hem de ötesinde sınırlandırılması için eşit derecede geçerlidir.¹¹¹

BMDHS'nin 83. maddesinin 1. paragrafına göre "Sahilleri bitişik veya karşı karşıya bulunan devletler arasında kıta sahanlığının sınırlandırılması, hakkaniyete uygun bir çözüme ulaşmak amacıyla, Uluslararası Adalet Divanı Statüsü'nün 38. maddesinde belirtildiği şekilde, uluslararası hukuka uygun olarak anlaşma ile yapılacaktır."

Bu durum, BMDHS'nin 83. maddesinin kıta sahanlığının hem 200 deniz mili içinde hem de ötesinde sınırlandırılması için eşit derecede geçerli olduğu anlamına gelmektedir, ancak kıta sahanlığı için sınırlandırma yöntemi 200 deniz milinin ötesinde 200 deniz milinin içinden farklı olamaz.

İlk olarak, 83. madde sınırlandırma yöntemini belirtmemektedir. Sadece hakkaniyete uygun sonuca vurgu yapmaktadır.¹¹² *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, sınırlandırma yönteminin belirlenmesinde Mahkeme'nin eylemine rehberlik eden en önemli hususun hakkaniyete uygun bir sonuca ulaşma hedefi olması gerektiğini belirtmiştir. Mahkemeye göre uygulanacak yöntemin, mevcut coğrafi gerçekler ve her bir davanın özel koşulları altında hakkaniyete uygun bir sonuca yol açabilecek bir yöntem olması ge-

¹¹¹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 454.

¹¹² Valentin Koshkin, "Delimitation of the Continental Shelf in the Central Arctic Ocean: Is It Possible Nowadays?", *Arctic Review on Law and Politics*, Tromsø, 2022, C. 13, S. 1, s. 395.

rekmetedir.¹¹³ Davada 200 deniz milinin ötesindeki sınırlandırma 200 deniz milinin içindeki sınırlandırmadan ayrıldığı için, 83. maddenin iki tür sınırlandırmaya eşit şekilde uygulanmasının sonuçları (1) her sınırlandırmanın hakkaniyete uygun bir çözüme ulaşması ve (2) her durum için sınırlandırma yönteminin her davanın özel koşulları ışığında belirlenmesi olmalıdır.¹¹⁴ Ancak bu sonuçların, bu sınırlandırmalar için yöntemlerin aynı olması gerektiği sonucuna hiçbir etkisi yoktur.

İkinci olarak, 83. madde *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda kıta sahanlığının hem 200 deniz mili içinde hem de ötesinde sınırlandırılmasına eşit şekilde uygulanamaz. 200 deniz mili içindeki sınırlandırma yalnızca kıta sahanlığı için değil hem münhasır ekonomik bölge hem de kıta sahanlığı için tek bir deniz sınırıdır. Ancak Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi bu gerçeği dikkate almamıştır.¹¹⁵ Tek deniz sınırı teriminin deniz sınırlandırması alanında özel bir anlamı vardır. *Guyana-Surinam Davası*'nda Mahkeme'nin de belirttiği üzere, Uluslararası Adalet Divanı 1984 tarihli Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki *Maine Körfezi Davası*'nda, tek bir deniz sınırının belirlenmesi ile karşı karşıya kalan ilk uluslararası yargı organı olmuştur. Bu davada hem münhasır balıkçılık bölgesini hem de kıta sahanlığını bölen bir hat belirlenmiştir.¹¹⁶

Tek sınır hattının son noktası, Amerika Birleşik Devletleri'nin alçak su seviyesi çizgisinden 200 deniz mili ve Kanada'nın esas hat çizgilerinden yaklaşık 176 deniz mili uzaklıkta yer almaktadır.¹¹⁷ *Pi-*

¹¹³ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 235.

¹¹⁴ Evans, muğlak olan hakkaniyete uygun çözüm formülünün yargı kararlarında pratik bir anlam ve açıklık bulduğunu savunmaktadır. Malcolm Evans, "Maritime Boundary Delimitation: Whatever Next?", içinde Jill Barrett/Richard Barnes, Editörler Law of the Sea: UNCLOS as a Living Treaty, British Institute of International and Comparative Law, London 2016, s. 47.

¹¹⁵ Robin Churchill, "The Bangladesh/Myanmar Case: Continuity and Novelty in the Law of Maritime Boundary Delimitation", *Cambridge Journal of International and Comparative Law*, Cambridge 2012, C.1, S.1, s. 149.

¹¹⁶ Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America), Judgment, I.C.J. Reports 1984, s. 246.

¹¹⁷ Barbara Kwiatkowska, "The 2006 Barbados/Trinidad and Tobago Award: A Landmark in Compulsory Jurisdiction and Equitable Maritime Boundary Delimitation", *The International Journal of Marine and Coastal Law*, The Hague 2007, C. 22, S.1, s. 34. Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America), Judgment, I.C.J. Reports 1984, Technical Report, para. 15.

*erre ve Miquelon Davası'*nda taraflar arasındaki anlaşma doğrultusunda, Hakemlik Mahkemesi'nden tarafların deniz alanlarında uluslararası hukuk uyarınca kullanabilecekleri tüm hak ve yargı yetkilerini düzenleyecek tek bir sınırlandırma tespit edilmesi talep edilmiştir.¹¹⁸ Hakemlik Mahkemesi, bu hükmün, sınırlandırmaya tabi alanda hem deniz yatağı hem de kıta sahanlığını kapsayan su kütlesi için geçerli olacak tek bir sınır çizgisini zorunlu kıldığını gözlemlemiştir. Bu nedenle, Mahkeme yalnızca 200 deniz mili dış sınırına kadar uzanan bir sınırlandırma yapmaya yetkilidir. Bu sınırlandırma tarafların hem münhasır ekonomik bölgesi hem de normal kıta sahanlığı, yani 1982 Sözleşmesi'nin 76(4) maddesi uyarınca genişletilmeyen kıta sahanlığı için aynı anda geçerli olan tek sınırlandırmadır.¹¹⁹

Newfoundland ve Labrador-Nova Scotia Hakemliğinde Kanada yerel mahkemesi, tek deniz sınırının hem münhasır ekonomik bölgeyi hem de 200 deniz miline kadar kıta sahanlığını içerdiğini gözlemlemiştir.¹²⁰ *Jan Mayen Davası'*nda Uluslararası Adalet Divanı, Danimarka'nın tek bir deniz sınırı talebini, taraflar arasında böyle bir anlaşma ile bunu yapma yetkisi olmadığı gerekçesiyle değerlendirmemiştir.¹²¹ Bunun yerine, Uluslararası Adalet Divanı teorik olarak ayrı ancak gerçekte çakışan iki hat belirlemiştir. Uluslararası Adalet Divanı, çok amaçlı tek sınır terimini belirtmiştir.¹²² *Peru-Şili Davası'*nda Uluslararası Adalet Divanı, su kütlesi, deniz tabanı ve toprak altı için geçerli tek bir deniz sınırı ile çok amaçlı sınır terimlerini yan yana zikretmiştir.¹²³ Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Özel Dairesi *Gana-Fildişi Sa-*

¹¹⁸ Agreement Establishing a Court of Arbitration for the Purpose of Carrying Out the Delimitation of Maritime Areas between France and Canada, 30 March 1989, Article 2(1). Delimitation of the Maritime Areas between Canada and France (St. Pierre and Miquelon), Award of 10 June 1992, 31 I.L.M. 1145 (1992), para. 1.

¹¹⁹ Delimitation of the Maritime Areas between Canada and France (St. Pierre and Miquelon), Award of 10 June 1992, 31 I.L.M. 1145 (1992), para. 82.

¹²⁰ Arbitration between Newfoundland and Labrador and Nova Scotia Concerning Portions of the Limits of Their Offshore Areas as Defined in the Canada-Nova Scotia Offshore Petroleum Resources Accord Implementation Act and the Canada-Newfoundland Atlantic Accord Implementation Act, Award of the Tribunal in the Second Phase, 26 March 2002, 128 I.L.R. (2002), para. 2.25.

¹²¹ Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway), Judgment, I.C.J. Reports 1993, s. 38, paras. 41-43.

¹²² Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway), Judgment, I.C.J. Reports 1993, para. 56.

¹²³ Maritime Dispute (Peru v. Chile), Judgment, I.C.J. Reports 2014, s. 3, paras. 100-102.

*hili Davası'*nda sadece deniz yatağı ve toprak altını kapsayan tek bir deniz sınırını değil, aynı zamanda yan yana kıta sahanlığını kapsayan su kütlelerini de sınırlandıran çok amaçlı sınır terimini vurgulamıştır.¹²⁴ Bu bilgiler ışığında, tek deniz sınırı terimi bir sınırın belirlenmesi anlamına gelmelidir deniz tabanı ve toprak altının yanı sıra üstteki su kütleleri için eş zamanlı olarak tarafların deniz alanlarını kapsamaktadır ve bu nedenle de kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesindeki sınırını içermez.

Tek bir deniz sınırı için uygulanacak hukuk söz konusu olduğunda, *Bangladeş-Myanmar Davası'*nda Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, hem münhasır ekonomik bölge hem de kıta sahanlığı için tek bir sınırlandırma çizgisi çizeceğini gözlemledikten sonra, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığının sınırlandırılmasına uygulanacak Sözleşme hükümlerinin 74. ve 83. maddelerde yer aldığına işaret etmiştir.¹²⁵ *Bangladeş-Hindistan Davası'*ndaki Ek VII Hakemlik Mahkemesi, tarafların Sözleşme'nin 74(1) ve 83(1) maddelerinin 200 deniz mili içindeki münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığının sınırlandırılmasını düzenlediğini kabul ettiğini belirtmiştir.¹²⁶ *Gana-Fildişi Sahili Davası'*ndaki Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Özel Dairesi de bu görüşü benimsemiştir.¹²⁷ Uluslararası Adalet Divanı ve diğer Hakemlik Mahkemeleri'nin açıklamaları da benzerdir. Örneğin, *Karadeniz Davası'*nda Uluslararası Adalet Divanı, BMDHS'nin 74. ve 83. maddelerinin sırasıyla münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığının sınırlandırılması ile ilgili olduğunu vurgulamıştır.¹²⁸ *Barbados-Trinidad ve Tobago Davası* Hakemlik Mahkemesi, BMDHS'nin 74(1) ve

¹²⁴ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 226.

¹²⁵ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 181.

¹²⁶ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 312.

¹²⁷ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 277.

¹²⁸ Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine), Judgment, I.C.J. Reports 2009, para. 31; Land

^{and} Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria (Cameroon v. Nigeria: Equatorial Guinea intervening), Judgment, I.C.J. Reports 2002, s. 303, para. 285.

83(1) maddelerinin sırasıyla münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığının sınırlandırılmasına uygulanacak hukuku ortaya koyduğunu belirtmiştir.¹²⁹ BMDHS'nin 74. ve 83. maddeleri sırasıyla münhasır ekonomik bölgenin ve kıta sahanlığının sınırlandırılmasını düzenliyor olarak görülmektedir; eğer bu şekilde kabul edilecekse, öncelikle 74. ve 83. maddelerin münhasır ekonomik bölgenin sınırlandırılması için kullanılması amaçlanıyorsa, hem münhasır ekonomik bölge hem de kıta sahanlığı için tek sınırlandırmaya uygulanabilir hukuk oldukları hakkında gerekli bir açıklama gerekmektedir. Uluslararası Adalet Divanı, tek bir deniz sınırı kavramının çok taraflı andlaşma hukukundan kaynaklanmadığını gözlemlemiştir.¹³⁰ Ancak, herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Kıta sahanlığı tek deniz sınırının bir parçası olmasına rağmen, BMDHS'nin 83. maddesi 200 deniz mili içindeki tek deniz sınırı için uygulanacak hukuk olmamalıdır. *Maine Körfezi Davası*'nda, 1958 tarihli Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'nin 6. maddesi taraflar arasında yürürlükteydi, ancak Uluslararası Adalet Divanı, 6. maddenin Divan için tek deniz sınırlandırılmasına uygulanması için herhangi bir hukuki zorunluluk getirmediği sonucuna varmıştır.¹³¹

Kıta sahanlığının sınırlandırılması ile sınırlı olan bir andlaşma yükümlülüğünün genişletilip genişletilemeyeceği tartışılmalıdır. Kıta sahanlığının sınırlandırılmasını andlaşma belgelerinin yorumlanmasını düzenleyen katı kriterlerin getirdiği sınırları açıkça aşacak bir şekilde, çok daha büyük, heterojen ve dolayısıyla temelde farklı olan bir alanla ilişkilendirmek doğru görünmemektedir.

Ayrıca, 1958 tarihli Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'nin 6. maddesinin tek deniz sınırının bir bileşeni olarak kıta sahanlığına doğrudan uygulanmadığı görülmektedir. Aynı mantığa göre, BMDHS'nin 83. maddesi de tek deniz sınırına uygulanmamalıdır. Uluslararası Mahkemeler 74. ve 83. maddelerin içerik olarak aynı olduğunu, ya da iki maddenin hükümlerinin aynı terimlerle ve özde ifade edildiğini vurgulamışlar-

¹²⁹ Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago (Barbados v. Trinidad and Tobago), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pcacpa.org/en/cases, Award of 11 April 2006, para. 221.

¹³⁰ Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Merits, Judgment, I.C.J. Reports 2001, para. 173.

¹³¹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America), Judgment, I.C.J. Reports 1984, para. 125.

dır.¹³² Ancak, belirli bir yöntem içermeyen hükümler ışığında, hükümlerin metinlerinin aynı olması, münhasır ekonomik ve kıta sahanlığı için ayrı ayrı çizilen iki sınırın birbiriyle çakışacağı veya çakışması gerektiği bir yana, sınırlandırma konusu münhasır ekonomik, kıta sahanlığı veya tek bir deniz sınırı olsun, belirli kuralların aynı olduğu anlamına gelmez. Örneğin, Timor Denizi'nde Doğu Timor ile Avustralya arasındaki sınırlandırmada kıta sahanlığı sınırı ile münhasır ekonomik bölge sınırı tam olarak çakışmamaktadır.¹³³ Aksi takdirde, tarafların savunmalarında hem münhasır ekonomik bölge hem de kıta sahanlığı için tek bir sınırlandırma hattının özellikle talep edilmesi gereksiz olacaktır. Uluslararası Adalet Divanı *Maine Körfezi Davası*'nda öngördüğü gibi, münhasır ekonomik bölgenin denizci Devletlerin çoğunluğu tarafından kademeli olarak kabul edilmesiyle birlikte, çok sayıda ayrı sınırlandırmanın doğasında bulunan dezavantajlardan mümkün olduğunca kaçınmak için tek bir sınırlandırma talebi artacaktır.¹³⁴ Divan'a göre,

Kıta sahanlığına ve üstteki su kütesine aynı anda uygulanması gereken bir sınırlandırma, ancak bu iki nesneden birine diğerinin aleyhine ayrıcalıklı muamele yapmayan ve aynı zamanda bunlardan herhangi birinin bölünmesine eşit derecede uygun olan bir kriterin veya kriterler kombinasyonunun uygulanmasıyla gerçekleştirilebilir.¹³⁵

Tek bir deniz sınırının niteliği, Mahkemeler tarafından deniz yatağı ve toprak altına özgü unsurların geçerliliğini reddetmek için kullanılmıştır.¹³⁶ Örneğin, *Bangladeş-Myanmar Davası*'nda Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, hem deniz yatağı ve toprak altı hem de 200 deniz mili sınırı içindeki kıta sahanlığını kapsayan sular için geçerli olan tek deniz sınırının konumu ve yönünün, sınırlandırma alanının

¹³² Maritime Dispute (Peru v. Chile), Judgment, I.C.J. Reports 2014, para. 179.

¹³³ Treaty between the Democratic Republic of Timor-Leste and Australia Establishing their Maritime Boundaries in the Timor Sea, signed on 6 March 2018, arts-2-4. The Treaty is Annex 28 to the Report and Recommendations of the Compulsory Conciliation Commission between Timor-Leste and Australia on the Timor Sea, 9 May 2018, pca-cpa.org/en/cases/132/.

¹³⁴ Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America), Judgment, I.C.J. Reports 1984, para. 194.

¹³⁵ Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Merits, Judgment, I.C.J. Reports 2001, para. 173.

¹³⁶ Erik Franckx, "A Single Maritime Boundary: From UNCLOS III to Present-day Developments", *Marine Policy*, Amsterdam 2023, C. 148, S.1, s. 5.

deniz yatağının jeolojisi veya jeomorfolojisine göre belirlenmeyeceğini gözlemlemiş ve bu nedenle Bengal çökeltme sisteminin 200 deniz mili içindeki tek sınırlandırma ile ilgisiz olduğunu vurgulamıştır.¹³⁷ Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Özel Dairesi, yalnızca deniz yatağı ve toprak altındaki petrol faaliyetlerinin özel amacına ilişkin kanıtların, yalnızca deniz yatağı ve toprak altını değil, aynı zamanda kıta sahanlığını kapsayan su kütlelerini de sınırlayan çok amaçlı bir sınırın varlığını kanıtlamada sınırlı bir değere sahip olduğu görüşünü ifade etmiştir.¹³⁸

Netice itibariyle, 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılmasının 200 deniz mili içindeki tek deniz sınırından ayrıldığı durumlarda, 83. madde 200 deniz mili ötesindeki sınırlandırma yönteminin 200 deniz mili içindeki ile aynı kalması gerektiği sonucunu desteklemek için kullanılamaz, çünkü 83. madde 200 deniz mili içindeki tek sınırlandırma için geçerli değildir ve madde herhangi bir özel sınırlandırma yöntemi öngörmemektedir.

C. Eşit Uzaklık/İlgili Durumlar Yöntemi

Kıta sahanlığının dış sınırının belirlenmesi esasen 200 deniz mili içindeki tek deniz sınırından farklıdır, çünkü bir Devletin esas hatlarından 200 deniz mili içinde kalan mesafe kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge hakkı için temel oluştururken, BMDHS'nin 76(1) maddesi uyarınca, 200 deniz mili ötesinde kıta sahanlığı hakkı doğal uzantıya bağlıdır. Doğal uzantı kavramı, kıta sahanlığı rejiminin temelini oluşturan temel bir kavram olarak ortaya atılmış,¹³⁹ ve kıta sahanlığı hakkının temeli olarak kabul edilmiştir. Uzaklığın 76. maddenin 1. paragrafına eklenmesiyle birlikte, doğal uzantı ve uzaklık, kıta sahanlığı hukuki kavramında temel unsurlar olmaya devam etmektedir.¹⁴⁰

¹³⁷ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 322.

¹³⁸ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 226.

¹³⁹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 432.

¹⁴⁰ Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta), Judgment, I.C.J. Reports 1985, s. 13, para. 34.

*Bangladeş-Myanmar Davası'*nda Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, doğal uzantının 200 deniz milinin ötesinde kıta sahanlığına hak sahibi olmak için bağımsız bir temel olmadığını gözlemlemiştir.¹⁴¹ Mahkeme'nin görüşüne göre, 200 deniz milinin ötesinde bir kıta sahanlığı hakkı, 76. maddenin 4. paragrafı uyarınca tespit edilecek olan kıta marjının dış kenarına atıfta bulunularak belirlenmelidir.¹⁴² Yargıç Gao'ya göre, karar kıta kenarının dış kenarının tek başına 200 deniz milinin ötesinde bir kıta sahanlığına hak kazanmanın ayrı ve bağımsız bir kriterini oluşturduğunu öngörmektedir.¹⁴³ Yargıç Gao 76. maddenin cüretkâr yorumlarının yanlış olduğunu düşünmektedir. Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi gerekçesinde doğal uzantı kavramını hiçbir zaman tanımlamamıştır. Ancak bu durum, kavramın tanımlanmasına ihtiyaç bulunmadığı ya da kavramın pratikte uygulanmayacağı anlamına gelmemektedir.¹⁴⁴

Uluslararası Adalet Divanı'nın uygulaması söz konusu olduğunda, Divan 1969 tarihli *Kuzey Denizi Kıta Sahanlığı Davaları'*nda, Kuzey Denizi'nde Norveç kıyısından Norveç Kanalı ile ayrılan sahanlık alanlarının fiziksel anlamda onun doğal uzantısı olduğunun kabul edilemeyeceğini belirtmiştir.¹⁴⁵ *Tunus-Libya Davası'*nda ise söz konusu kıta sahanlığının her iki taraf için ortak doğal uzantı olduğu ve Trablus Oluğu olarak nitelendirilen Libya kıyılarına paralel uzanan denizaltı vadisi veya çöküntüsünün ortak doğal uzantının sürekliliğini kesintiye uğratmadığı sonucuna varmıştır.¹⁴⁶ *Maine Körfezi Davası'*nda, Maine Körfezi'nin kıta sahanlığı Maine Körfezi çevresindeki kara kütesinin

¹⁴¹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 460.

¹⁴² Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 437.

¹⁴³ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, Separate Opinion of Judge Gao, para. 90.

¹⁴⁴ Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi tarafından doğal uzantının yorumlanmasına ilişkin bir eleştiri için: Oystein Jensen, "Maritime Boundary Delimitation beyond 200 Nautical Miles: The International Judiciary and the Commission on the Limits of the Continental Shelf", *Nordic Journal of International Law*, The Hague 2015, C. 84, S.4, s. 603.

¹⁴⁵ North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands), Judgment, I.C.J. Reports 1969, s. 3, para. 45.

¹⁴⁶ Continental Shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya), Judgment, I.C.J. Reports 1982, s. 18, paras. 68, 80.

doğal uzantısı olarak tanımlanmıştır.¹⁴⁷ Doğal uzantı kavramının özel bir anlamı olmasaydı, Uluslararası Adalet Divanı'nın bu davalardaki kararları temelsiz olurdu. 200 deniz mili içinde kıta sahanlığı hakkı kıyıda coğrafi uzaklığa dayanırken, 200 deniz mili ötesindeki hak deniz yatağı ve toprak altının jeomorfolojisi ve jeolojisine dayanmaktadır. Kıta sahanlığı hakkının temeli ile sınırlandırılmasının bağlantılı olması, sınırlandırma sürecinin kıta sahanlığının 200 deniz mili içinde ve ötesinde sınırlandırılması arasında farklı olabileceğini göstermektedir.¹⁴⁸

Eşit uzaklık yöntemi söz konusu olduğunda, bu yöntemin kullanımını destekleyen iki koşul vardır yöntem, sınırlandırmaya ilişkin son davaların çoğunda mevcuttur. İlk olarak, davalar 200 deniz mili içerisindeki sınırlandırma ile ilgilidir; ikinci olarak, tek deniz sınırını ilgilendirmektedir. Bu koşullar, kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesinde sınırlandırılmasında ortadan kalkmaktadır. Eşit uzaklık yöntemi yakınlık kavramına dayandığından, kıyıda uzaklık kriteri ile yakın bir ilişkisi vardır; aynı nedenle, bu durum eşit uzaklık yöntemini doğal uzantı kavramı ile uyumsuz hale getirmektedir.

Uluslararası Adalet Divanı'nın eşit mesafenin temel kıta sahanlığı doktrininin kaçınılmaz bir *a priori* eşlikçisi olmadığı yönündeki gözlemini hatırlatmakta fayda vardır.¹⁴⁹ Dış kıta sahanlığının sınırlandırılması için, eşit uzaklık yöntemini destekleyen bir karine bulunmadığı gibi, bu yönüme karşı bir karine de bulunmaktadır.

Uluslararası Hukuk Derneği 2002 tarihli bir raporunda, 76. maddede uyarınca dış kıta sahanlığının dış sınırının doğrudan karasularının taban çizgisine bağlı olmadığı, ancak kıta yamacının tabanının konumuna bağlı olduğu gerekçesiyle, kıta yamacının ayağına dayalı bir eşit uzaklık çizgisi oluşturma olasılığı üzerinde durmuştur.¹⁵⁰ Sınırlandır-

¹⁴⁷ Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America), Judgment, I.C.J. Reports 1984, para. 45.

¹⁴⁸ International Law Association (ILA) Committee on Legal Issues of the Outer Continental Shelf, Preliminary Report, 15 January 2002, www.ila-hq.org/index.php/committees, s. 9.

¹⁴⁹ North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands), Judgment, I.C.J. Reports 1969, para. 46.

¹⁵⁰ International Law Association (ILA) Committee on Legal Issues of the Outer Continental Shelf, Preliminary Report, 15 January 2002, www.ila-hq.org/index.php/committees, s. 9.

ma için başlangıç noktası olarak kıta yamacının ayağının kullanılması, hak sahipliği ve deniz sınırlandırması arasındaki bağlantı nedeniyle belirli bir teorik cazibeye sahiptir.¹⁵¹ Kıta yamacının ayakları arasında bir eşit uzaklık çizgisi inşa etme fikri bazı akademisyenler tarafından desteklenmiştir.¹⁵² Bu duruma, sorunların ortaya çıkabileceği gerekçeyle itiraz edilmiştir.¹⁵³ Kıta yamacı eşit uzaklık çizgisinin bir ayağı ile dış kıta sahanlığı hakkı arasındaki bağlantı görüldüğü kadar yakın değildir. Madde 76'ya göre, bir kıyı devleti kıta sahanlığının 200 deniz milinin ötesindeki dış sınırlarını belirlerken paragraf 4'deki¹⁵⁴ iki formül çizgisini ve paragraf 5'teki¹⁵⁵ iki kısıtlama çizgisini kullanabilir. Bunlardan sadece 60 deniz mili mesafe formülü, tarafların kıta yamacının ayakları arasında bir eşit mesafe çizgisi oluşturmak için bir temel sağlayabilir. Buna karşılık, sedimanter kayaların yüksekliği formülü, uzaklığın sınırlanması ve derinlik kısıtı eşit uzaklık çizgisine uyumsuzdur. Dolayısıyla, her iki tarafın da kıta sahanlığının dış sınırlarını

¹⁵¹ Bjarni Magnusson, "The Rejection of a Theoretical Beauty: The Foot of the Continental Slope in Maritime Boundary Delimitations Beyond 200 Nautical Miles", *Ocean Development & International Law*, Oxfordshire 2013, C. 45, S. 1, s. 48.

¹⁵² Clive Schofield/Anastasia Telesetsky/Seokwoo Lee, "A Tribunal Navigating Complex Waters: Implications of the Bay of Bengal Case", *Ocean Development & International Law*, Oxfordshire 2013, C. 44, S. 4, s. 375.

¹⁵³ Oystein Jensen, *The Commission on the Limits of the Continental Shelf Law and Legitimacy*, Brill, The Hague 2014, s. 144. Kıta yamacının ayağının komşu devletler arasındaki 200 deniz mili içindeki sınırın son noktasının deniz kıyısında olduğu durumlarda, son nokta ile kıta yamacının ayağı arasındaki sınır hangi ilkeye göre belirlenmelidir? Kıta yamacının ayağının 200 deniz mili içinde olduğu yerlerde, 200 deniz mili içindeki ve ötesindeki sınır arasındaki ilişki nedir?

¹⁵⁴ BMDHS 76(4): " a): İşbu Sözleşmenin amaçları uyarınca sahildevlet, kıta yamacı, eğer bu eşik, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz milinin ötesine uzanıyorsa aşağıdaki esaslardan birine göre tespit edecektir: i) Sedimanter kayaların yüksekliğinin, kıta yamacı ayağı ile sabit uç noktalar arasındaki mesafenin en az yüzde birine eşit olduğu yerdeki sabit uç noktaları esas alınarak 7. paragrafa göre çizilen bir çizgi ile; veya ii) Kıta yamacı ayağından en çok 60 deniz mili uzaklıkta sabit noktalar esas alınarak, 7. paragrafa göre çizilen bir çizgi ile; b) Aksi ispatlanmadıkça, kıta yamacı ayağı, yamacın eğiminin dipte en belirgin kırılmaya uğradığı yer olacaktır". *United Nations Convention on the Law of the Sea*, opened for signature on 10 December 1982, entered into force on 16 November 1994, 1833 U.N.T.S. 397.

¹⁵⁵ BMDHS 76(5): "Deniz yatağında kıta sahanlığının dış sınırını belirleyen ve 4. Paragrafın a), i), ii) fıkralarına göre çizilen çizgiyi oluşturan sabit noktalar, ya karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 350 deniz milini veya 2500 metre su derinliği noktalarını birleştiren 2500 metre eş derinlik çizgisinden itibaren 100 deniz milini aşmayacaktır." *United Nations Convention on the Law of the Sea*, opened for signature on 10 December 1982, entered into force on 16 November 1994, 1833 U.N.T.S. 397.

belirlemek için 60 deniz mili mesafe formülünü kullandığı durumlarda, kıta yamacının dibinden bir eşit uzaklık çizgisi uygulanabilir. Ancak, böyle bir çizgi diğer durumlarda geçerli olmayacaktır.

Orantısızlık testi, dış kıta sahanlığı ile ilgili üç sınırlandırma davasında Mahkeme tarafından sonucun hakkaniyete uygunluğunu göstermek için kullanılmıştır. Ancak bu test, aşağıdaki nedenlerden dolayı dış kıta sahanlığının sınırlandırılmasında eşit uzaklık yönteminin kullanılmasını haklı çıkaramamaktadır. Orantısızlık testi son derece kolay bir testtir (hiçbir sınırlandırma başarısız olmamıştır)¹⁵⁶ ve bu nedenle ispat değeri şüphelidir. Test, ilgili alanın belirlenmesi ve hesaplanmasına ilişkin güçlü bir öznellik ile karakterize edilmektedir. *Newfoundland ve Labrador-Nova Scotia* Hakemlik Mahkemesi, ilgili alanın belirlenmesinde genellikle izlenimciliğin söz konusu olduğunu belirtmiştir.¹⁵⁷ Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi ilgili alanın hesaplanmasında matematiksel kesinliğin gerekli olmadığını ve orantısızlık testinin yapılması için yaklaşık bir rakamın yeterli olduğunu vurgulamıştır.¹⁵⁸ *Bangladeş-Hindistan Davası*'nda belirtildiği üzere orantısızlığın takdiri çok öznelidir. Bu tür bir orantısızlığı neyin oluşturduğu davadan davaya değişebilir.¹⁵⁹ Çifte belirsizlik testle ilgili soru işaretleri doğurmaktadır.

Orantılılık testi dış kıta sahanlığının sınırlandırılması için uygun değildir. Testin ön koşulu, kıyı uzunluklarının taraflara ait deniz alanlarının oluşturulmasındaki rolüdür. Bununla birlikte, deniz alanına ilişkin hakkın doğal uzantı ilkesine dayandığı durumlarda, kıta sahanlığının kapsamı kıyı uzunluğundan ziyade öncelikle deniz yatağının

¹⁵⁶ Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, Declaration of Judge Ad Hoc Al-Khasawneh.

¹⁵⁷ Arbitration between Newfoundland and Labrador and Nova Scotia Concerning Portions of the Limits of Their Offshore Areas as Defined in the Canada-Nova Scotia Offshore Petroleum Resources Accord Implementation Act and the Canada-Newfoundland Atlantic Accord Implementation Act, Award of the Tribunal in the Second Phase, 26 March 2002, 128 I.L.R. (2002), para. 5.18.

¹⁵⁸ Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018, para. 164.

¹⁵⁹ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, para. 492.

ve toprak altının doğal özelliklerine bağlıdır. Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi tarafından vurgulandığı üzere, her kıyı 200 deniz milinin ötesine uzanan bir kıta sahanlığı hakkı doğurmamaktadır.¹⁶⁰ Bu durumda, 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılmasında orantısızlık testini uygulamak için teorik bir temel bulunmamaktadır.

Ayrıca, 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığının dış sınırları BMDHS'ye göre belirlenmemişse, testin uygulanmasında pratik zorluklar ortaya çıkabilir. Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi ilgili alanın tarafların çakışan yetkilerine tabi olan deniz alanlarını içermesi gerektiğini belirtmiştir.¹⁶¹ 200 deniz milinin ötesinde çakışan yetki alanları, 200 deniz milinin içindekinden temelde farklıdır. Ülke olarak, birinci taraf, kıyılardan farklı mesafelere sahip olabilen tarafların kıta sahanlığının dış sınırları ile, ikincisi ise tarafların ilgili kıyılarından itibaren 200 deniz mili sınırları ile sınırlandırılmalıdır.

*Bangladeş-Myanmar Davası'*nda Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, ilgili alanın dış sınırlarını belirlemek için tarafların kıta sahanlığının dış sınırları kullanılmak yerine düz esas hattı tercih etmiştir.¹⁶² *Bangladeş-Hindistan Davası'*nda Hakemlik Mahkemesi, tarafların ve Myanmar'ın 200 deniz millik sınırlarının yanı sıra Bangladeş'in Birleşmiş Milletler'in Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu'na yaptığı başvuruda önerdiği kıta sahanlığının dış sınırlarını 200 deniz milinin ötesindeki çakışan hak alanını tanımlamak için kullanmış, Hindistan'ın 200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığının dış sınırları kullanılmamıştır.¹⁶³ *Gana-Fildişi Sahili Davası'*nda Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Özel Dairesi, ilgili alanın güney sınırını belirlemek için her iki tarafın kıta sahanlığının dış sınırlarını kullanmıştır.¹⁶⁴

¹⁶⁰ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 439.

¹⁶¹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 493.

¹⁶² Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 495.

¹⁶³ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, s. 139.

¹⁶⁴ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 385.

Kararın 3 numaralı kroki haritası Gana tarafında iki güney sınırını göstermektedir: Mavi çizgi Fildişi Sahili tarafından önerilen kıta sahanlığının dış sınırlarını, yeşil çizgi ise Gana'nın kıta sahanlığının dış sınırlarını temsil etmektedir. İki çizgi birbirine yakın olmakla birlikte çakışmamaktadır. Ayrıca, Özel Daire'ye göre, ilgili alanın doğu sınırı, Üç Nokta Burnu'ndan başlayarak Gana kıta sahanlığının dış sınırlarına ulaşana kadar güneye doğru uzanan bir çizgidir.¹⁶⁵ Ancak 3 numaralı kroki haritada, doğu sınırının kesiştiği çizgi, Fildişi Sahili tarafından önerilen kıta sahanlığının dış sınırlarını temsil eden mavi çizgidir. Özel Daire'nin iki tarafın dış sınırları arasındaki uyumsuzluğu ele alması gerekirdi.

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin *Bangladeş-Myanmar Davası*'ndaki ilgili alanı tanımlama yaklaşımı ile karşılaştırıldığında, tarafların Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu'na sundukları kıta sahanlığının dış sınırlarını kullanan yaklaşım tercih edilebilirdir. Bununla birlikte, taraflarca önerilen ve Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu tarafından kabul edilmeyen dış sınırlara dayalı ilgili alan belirsizliğini korumaktadır. Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin da belirttiği gibi, Birleşmiş Milletler Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Komisyonu bazı tavsiye kararlarında bir kıyı devletinin başvurusunda yer alan bir alanın tamamının veya bir kısmının derin okyanus tabanının bir bölümünü oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır.¹⁶⁶ *Gana-Fildişi Sahili Davası* Özel Dairesi, kıta sahanlığının 200 deniz mili ötesindeki dış sınırlarının belirlenmemiş olması nedeniyle, ilgili alanın büyüklüğüne ilişkin rakamın ancak yaklaşık bir değer olabileceğini belirtmiştir.¹⁶⁷ Belirsiz bir ilgili alana dayanan orantısızlık testi hiçbir amaca hizmet etmeyecektir.

¹⁶⁵ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 383.

¹⁶⁶ Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases, para. 439.

¹⁶⁷ Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017, para. 385.

SONUÇ

200 deniz milinin ötesindeki kıta sahanlığının sınırlandırılması-na ilişkin yöntem hala gelişiminin ilk aşamasındadır. 200 deniz mili ötesindeki sahanlık alanlarını sınırlandıran Mahkemelerin yaklaşımı, 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığı için sınırlandırma yönteminin 200 deniz mili içindekinden farklı olmaması gerektiği yönünde olmuştur. Bu yaklaşım ne tek kıta sahanlığı kavramına ne de Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin 83. maddesine dayandırılmaz. Eşit uzaklık/ilgili durum yönteminin uygulanabilirliğini 200 deniz mili içindeki tek deniz sınırlandırmasından 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığı sınırlandırmasına genişleterek, Mahkemeler iki tür sınırlandırma arasında var olan temel farklılıkları göz ardı etmişlerdir. Bangladeş'in de savunduğu gibi, 200 deniz mili içerisinde kabul edilen sınırın 200 deniz mili ötesindeki kıta sahanlığına doğru genişletilmesinde cazip bir sadelik olsa da hakkaniyete uygun bir çözümün her bir davanın özel koşullarına bağlı olması gerektiği fikri esas alınmalıdır.¹⁶⁸

Kıta sahanlığının fiziksel gerçekliği ve 76. maddede öngörülen kurallar nedeniyle, 200 deniz milinin ötesindeki çakışan haklar alanı 200 deniz mili içindekinden daha karmaşıktır. Bu durumda, odaklanılması gereken nokta genel uygulanabilirliğe sahip tek bir yöntem arayışı değildir. Belirli bir davada hakkaniyete uygun bir sonucun elde edilmesi amaçlanmalıdır.¹⁶⁹ *Maine Körfezi Davası*'nda UAD Dairesi, Devletlerin kıyıların deniz projeksiyonlarının birleştiği ve çakıştığı alanların eşit bir şekilde bölünmesinin hedeflenmesi gerektiğini belirtmiştir.¹⁷⁰ Daire'nin görüşüne göre, bu temel kriter özünde hakkaniyete uygundur.¹⁷¹ UAD, *Nikaragua-Honduras Davası*'nda bu kriteri tekrarlamış-

¹⁶⁸ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014, Reply of Bangladesh, Volume I, para. 5.28.

¹⁶⁹ İLA Dış Kıta Sahanlığının Hukuki Sorunları Komitesi de dış kıta sahanlığının sınırlandırılmasıyla ilgili tüm durumların benzer şekilde mi ele alınabileceği yoksa dış sınır çizgisinin konumuna bağlı olarak farklı durumlar arasında ayırım yapılması gerekip gerekmediği sorusunu gündeme getirmiştir. International Law Association (ILA) Committee on Legal Issues of the Outer Continental Shelf, Preliminary Report, 15 January 2002, www.ila-hq.org/index.php/committees, s. 9.

¹⁷⁰ Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America), Judgment, I.C.J. Reports 1984, para. 195.

¹⁷¹ Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America), Judgment, I.C.J. Reports 1984, para. 197.

tır.¹⁷² Hakkaniyete uygun bir sonuca ulaşmak için, yöntem belirli bir durumda temel kritere etki edebildiği sürece, eşit uzaklık yöntemi de dahil olmak üzere çeşitli yöntemler kullanılabilir.

Kaynakça

Kitaplar

- Akkutay Ali İbrahim, 200 Deniz Milinin Ötesindeki Kıta Sahanelığı, Adalet Yayınları, Ankara 2018.
- Aksar Yusuf, Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk-II, Seçkin Yayınları, İstanbul 2021.
- Charney Jonathan/Alexander Lewis, International Maritime Boundaries, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden 1993.
- Elferink Alex/Henriksen Tore/Busch Signe, Maritime Boundary Delimitation: The Case Law: Is It Consistent and Predictable?, Cambridge University Press, Cambridge 2018.
- Evans Malcolm, "Maritime Boundary Delimitation: Whatever Next?" içinde Jill Barrett/Richard Barnes, Editörler Law of the Sea: UNCLOS as a Living Treaty, British Institute of International and Comparative Law, London 2016.
- Gökarp İbrahim, Milletlerarası Adalet Divanı'nın Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Kararlarında Dikkate Aldığı İlkeler, Beta Basım A.Ş., İstanbul 2008.
- Jensen Oystein, The Commission on the Limits of the Continental Shelf Law and Legitimacy, Brill, The Hague 2014.
- Liao Xuexia, The Continental Shelf Delimitation Beyond 200 Nautical Miles Towards A Common Approach to Maritime Boundary-Making, Cambridge University Press, Cambridge 2021.
- Magnusson Bjarni, The Continental Shelf Beyond 200 Nautical Miles: Delineation, Delimitation and Dispute Settlement, Brill, The Hague 2015.

Makaleler

- Anderson David, "Bay of Bengal Maritime Boundary Bangladesh v. India", *The American Journal of International Law*, New York 2015, C. 106, S. 4, s. 817-824.
- Baumert Kevin, "Article 76 of the UN Convention on the Law of the Sea: Parties and Non-Parties", *International Law Studies*, Newport 2022, C. 99, S. 1, s. 964-988.
- Bernard Leonardo, "The Problem with the Concept of Single Continental Shelf", *Asia-Pacific Journal of Ocean Law and Policy*, The Hague 2022, C. 7, S. 1, s. 91-109.
- Churchill Robin, "The Bangladesh/Myanmar Case: Continuity and Novelty in the Law of Maritime Boundary Delimitation", *Cambridge Journal of International and Comparative Law*, Cambridge 2012, C.1, S.1, s. 137-152.

¹⁷² Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras), Judgment, I.C.J. Reports 2007, para. 287.

- Faruque Abdullah, "Judgment in Maritime Boundary Dispute between Bangladesh and Myanmar: Significance and Implications under International Law", *Asian Yearbook of International Law*, Pohang 2016, C.18, S.1, s. 62-84.
- Franckx Erik, "A Single Maritime Boundary: From UNCLOS III to Present-day Developments", *Marine Policy*, Amsterdam 2023, C. 148, S.1, s. 1-10.
- Giovanny Vega-Barbosa, "The Admissibility of Outer Continental Shelf Delimitation Claims Before the ICJ Absent a Recommendation by the CLCS", *Ocean Development & International Law*, Oxfordshire 2018, C. 49, S. 2, s. 103-117.
- Güneysü Gökhan, "Gana ve Fildişi Sahili Arasındaki Deniz Sınırına İlişkin Itlos Kararı Bağlamında Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Bazı Meseleler", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Ankara 2019, C. 13, S. 1, s. 213-231.
- Jensen Oystein, "Maritime Boundary Delimitation beyond 200 Nautical Miles: The International Judiciary and the Commission on the Limits of the Continental Shelf", *Nordic Journal of International Law*, The Hague 2015, C. 84, S.4, s. 580-604.
- Jung Kim Hyun, "Natural Prolongation: A Living Myth in the Regime of the Continental Shelf?", *Ocean Development & International Law*, Oxfordshire 2014, C. 45, S. 4, s. 374-388.
- Kaldunski Marcin, "A Commentary on Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India Concerning the Bay of Bengal", *Leiden Journal of International Law*, Cambridge 2015, C. 28, S. 4, s. 799-848.
- Koshkin Valentin, "Delimitation of the Continental Shelf in the Central Arctic Ocean: Is It Possible Nowadays?", *Arctic Review on Law and Politics*, Tromso 2022, C. 13, S. 1, s. 393-406.
- Kwiatkowska Barbara, "The 2006 Barbados/Trinidad and Tobago Award: A Landmark in Compulsory Jurisdiction and Equitable Maritime Boundary Delimitation", *The International Journal of Marine and Coastal Law*, The Hague 2007, C. 22, S.1, s. 7-60.
- Lando Massimo, "Delimiting the Continental Shelf Beyond 200 Nautical Miles at the International Court of Justice: The Nicaragua v. Colombia Cases", *Chinese Journal of International Law*, Cambridge 2017, C.16, S. 2, s. 137-173.
- Lathrop Coalter, "Newfoundland and Labrador-Nova Scotia: The Latest International Maritime Boundary", *Ocean Development & International Law*, Oxfordshire 2003, C. 34, S. 1, s. 83-99.
- Magnusson Bjarni, "The Rejection of a Theoretical Beauty: The Foot of the Continental Slope in Maritime Boundary Delimitations Beyond 200 Nautical Miles", *Ocean Development & International Law*, Oxfordshire 2013, C. 45, S. 1, s. 41-52.
- Peiris Nuwan, "Ghana v. Ivory Coast. Case No. 23", *The American Journal of International Law*, New York 2018, C. 112, S. 1, s. 88-93.
- Qiu Wenxian/Gullett Warwick, "Quantitative Analysis for Maritime Delimitation: Reassessing the Bay of Bengal Delimitation Between Bangladesh and Myanmar", *Marine Policy*, Amsterdam 2017, C.78, S.1, s. 45-54.
- Schofield Clive/Telesetsky Anastasia/Lee Seokwoo, "A Tribunal Navigating Complex Waters: Implications of the Bay of Bengal Case", *Ocean Development & International Law*, Oxfordshire 2013, C. 44, S. 4, s. 363-388.

Tanaka Yoshifumi, "The Mirage of Predictability in the Law of Maritime Delimitation: A Comparative Analysis of the Bangladesh v. Myanmar and Nicaragua v. Colombia Cases", *The Journal of International Law and Diplomacy*, Tokyo 2014, C.113, S. 1, s. 1-29.

Tuerk Helmut, "Questions Relating to the Continental Shelf Beyond 200 Nautical Miles: Delimitation, Delineation, and Revenue Sharing", *International Law Studies*, Newport 2021, C. 97, S. 1, s. 233-257.

Mahkeme Kararları

Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago (Barbados v. Trinidad and Tobago), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pcacpa.org/en/cases, Award of 11 April 2006.

Arbitration between Guyana and Suriname (Guyana v. Suriname), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, Award of 17 September 2007, pca-cpa.org/en/cases.

Arbitration between Newfoundland and Labrador and Nova Scotia Concerning Portions of the Limits of Their Offshore Areas as Defined in the Canada-Nova Scotia Offshore Petroleum Resources Accord Implementation Act and the Canada-Newfoundland Atlantic Accord Implementation Act, Award of the Tribunal in the Second Phase, 26 March 2002, 128 I.L.R. (2002).

Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India), an Arbitral Tribunal under Annex VII of the LOS Convention, pca-cpa.org/en/cases, Award of 7 July 2014.

Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta), Judgment, I.C.J. Reports 1985.

Continental Shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya), Judgment, I.C.J. Reports 1982.

Delimitation of the Maritime Areas between Canada and France (St. Pierre and Miquelon), Award of 10 June 1992, 31 I.L.M. 1145 (1992).

Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Cote d'Ivoire), Special Chamber of the ITLOS, www.itlos.org/en/cases, Judgment of 23 September 2017.

Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), ITLOS, Judgment of 14 March 2012, www.itlos.org/en/cases.

Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America), Judgment, I.C.J. Reports 1984.

Land and Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria (Cameroon v. Nigeria: Equatorial Guinea intervening), Judgment, I.C.J. Reports 2002.

Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Merits, Judgment, I.C.J. Reports 2001.

Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway), Judgment, I.C.J. Reports 1993.

Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine), Judgment, I.C.J. Reports 2009.

Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), ICJ, www.icj-cij.org/en/case/157, Judgment of 2 February 2018.

Maritime Delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 2017.

Maritime Dispute (Peru v. Chile), Judgment, I.C.J. Reports 2014.

North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands), Judgment, I.C.J. Reports 1969.

Question of the Delimitation of the Continental Shelf between Nicaragua and Colombia beyond 200 Nautical Miles from the Nicaraguan Coast (Nicaragua v. Colombia), Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 2016.

Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012.

Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras), Judgment, I.C.J. Reports 2007.